

GUJARATI TRANSLATION of the Department for Education statutory guidance for schools and colleges:

Keeping children safe in education 2026

Part one: Information for all school and college staff

Find KCSIE Part 1 translated into 12 community languages at
kcsietranslate.lgfl.net

NB This translation goes up to and includes the flowchart on page 27 of part one

Department
for Education

શિક્ષણમાં બાળકોને સુરક્ષિત રાખવા 2026

શાળાઓ અને કોલેજો માટે વૈધાનિક
માર્ગદર્શન

સપ્ટેમ્બર 2026

સારાંશ

આ માર્ગદર્શનનો કાનૂની દરજ્જો

શાળાઓ અને કોલેજો માટે આ વૈધાનિક માર્ગદર્શન છે જે શિક્ષણ વિભાગ ('વિભાગ') દ્વારા શિક્ષણ અધિનિયમ 2002 (સુધારેલા મુજબ) ની કલમ 175, શિક્ષણ (સ્વતંત્ર શાળા ધોરણો) વિનિયમો 2014, બિન-સહાયિત વિશેષ શાળાઓ (ઇંગ્લેન્ડ) વિનિયમો 2015 અને એપ્રેન્ટિસશીપ, કૌશલ્ય, બાળકો અને શિક્ષણ અધિનિયમ 2009 (સુધારેલા મુજબ) હેઠળ જારી કરવામાં આવ્યું છે. ઇંગ્લેન્ડની શાળાઓ અને કોલેજોએ બાળકોની સુરક્ષા અને તેમના કલ્યાણને પ્રોત્સાહન આપવાની પોતાની ફરજો બજાવતી વખતે તેનું ધ્યાન રાખવું **આવશ્યક**

આ માર્ગદર્શન વિશે

અમે સમગ્ર માર્ગદર્શન દરમિયાન “**આવશ્યકપણે**” અને “**કરવું જોઈએ**” શબ્દોનો ઉપયોગ કરીએ છીએ. જ્યારે સંબંધિત વ્યક્તિ માટે કંઈક કરવું કાનૂની રીતે ફરજિયાત હોય ત્યારે અમે “**આવશ્યકપણે**” શબ્દનો ઉપયોગ કરીએ છીએ, અને જ્યારે દર્શાવેલ સલાહનું પાલન “**કરવું જોઈએ**” સિવાય કે તેમ ન કરવા માટે કોઈ વ્યાજબી કારણ હોય ત્યારે “**કરવું જોઈએ**” શબ્દનો ઉપયોગ કરીએ છીએ. આ માર્ગદર્શન નીચે દર્શાવેલ દસ્તાવેજો સાથે વાંચવું જોઈએ:

- વૈધાનિક માર્ગદર્શન: [બાળકોની સુરક્ષા માટે સાથે મળીને કાર્ય કરવું](#), અને
- વિભાગીય સલાહ: [જો તમને ચિંતા હોય કે બાળકની ઉપેક્ષા કે શોષણ થઈ રહ્યું છે તો શું કરવું](#), અને
- વૈધાનિક માર્ગદર્શન: [પ્રારંભિક વર્ષોના પાયાના તબક્કાના વૈધાનિક માળખાનો વિભાગ 3](#) (શાળા-આધારિત નર્સરી અને રિસેપ્શનમાં 0 થી 5 વર્ષની વયના બાળકો માટે).

જ્યાં સુધી અન્યથા સ્પષ્ટ ન કરવામાં આવે ત્યાં સુધી:

- ‘**શાળા**’ નો અર્થ છે: તમામ શાળાઓ, ભલે તે સરકારી સહાય પ્રાપ્ત હોય, બિન-સહાયિત હોય કે સ્વતંત્ર શાળાઓ હોય (એકેડેમીઓ, મફત શાળાઓ અને વૈકલ્પિક જોગવાઈ એકેડેમીઓ સહિત), સહાયિત નર્સરી શાળાઓ¹ અને વિદ્યાર્થી રેફરલ એકમો.
- ‘**કોલેજ**’ નો અર્થ છે: આગળના અને ઉચ્ચતર શિક્ષણ અધિનિયમ 1992 હેઠળ સ્થપાયેલી આગળના શિક્ષણની કોલેજો અને સિક્સથ-ફોર્મ કોલેજો તેમજ આગળના શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં હોવાનું નિયુક્ત કરાયેલી સંસ્થાઓ.² કોલેજનો અર્થ એપ્રેન્ટિસશીપ, કૌશલ્ય, બાળકો અને શિક્ષણ અધિનિયમ 2009 માં નિર્ધારિત

¹ [પ્રારંભિક વર્ષોના પાયાના તબક્કાનું](#) વૈધાનિક માળખું તમામ પ્રારંભિક બાળપણ શિક્ષણ પ્રદાતાઓ માટે ફરજિયાત છે. તે તમામ શાળાઓને લાગુ પડે છે, જેમાં પ્રારંભિક વર્ષોની જોગવાઈ ધરાવતી સરકારી સહાયિત નર્સરી શાળાઓનો પણ સમાવેશ થાય છે. ‘આ માર્ગદર્શન વિશે’ હેઠળ સૂચિબદ્ધ અન્ય શાળાઓની જેમ, સરકારી સહાયિત નર્સરી શાળાઓએ બાળકોનું રક્ષણ કરવા અને તેમના કલ્યાણને પ્રોત્સાહન આપવાની પોતાની વૈધાનિક ફરજો બજાવતી વખતે શિક્ષણમાં બાળકોને સુરક્ષિત રાખવા માર્ગદર્શનને ધ્યાનમાં લેવું આવશ્યક છે (શિક્ષણ અધિનિયમ 2002 ની કલમ 175(2) ના આધારે - આ જરૂરિયાત વિશે વધુ વિગત માટે પાદટીપ 19 જુઓ).

² આગળના અને ઉચ્ચતર શિક્ષણ અધિનિયમ 1992 ની કલમ 28 હેઠળ (‘નિયુક્ત સંસ્થાઓ’).

કયાં મુજબ 16 વર્ષ પછીના શિક્ષણ પ્રદાતાઓ પણ થાય છે. (સુધારેલા મુજબ).³ 16-19 એકેડેમીઓ, વિશેષ પોસ્ટ-16 સંસ્થાઓ અને સ્વતંત્ર પ્રશિક્ષણ પ્રદાતાઓ. કોલેજો માટે, આ માર્ગદર્શન આ સંસ્થાઓમાં શિક્ષણ અથવા તાલીમ મેળવતા બાળકો પ્રત્યેની તેમની જવાબદારીઓ સાથે સંબંધિત છે.

પીડિતો અને કથિત અપરાધીઓ

આ માર્ગદર્શનના હેતુઓ માટે, અમે અમુક સ્થળોએ ‘પીડિત’ શબ્દનો ઉપયોગ કરીએ છીએ. તે વ્યાપકપણે માન્ય અને સમજાયેલો શબ્દ છે. શાળાઓ અને કોલેજો માટે એ ઓળખવું મહત્વપૂર્ણ છે કે દુર્વ્યવહારનો ભોગ બનેલી દરેક વ્યક્તિ પોતાને પીડિત માનતી નથી અથવા આ રીતે વર્ણવવામાં આવવાનું પસંદ કરતી નથી. છેવટે, શાળાઓ અને કોલેજોએ કોઈપણ ઘટનાનું સંચાલન કરતી વખતે આ બાબત પ્રત્યે સભાન રહેવું જોઈએ અને બાળક જે શબ્દ સાથે સૌથી વધુ અનુકૂળતા અનુભવે તે શબ્દનો ઉપયોગ કરવા તૈયાર રહેવું જોઈએ.

આ માર્ગદર્શનના હેતુ માટે, અમે અમુક સ્થળોએ ‘કથિત અપરાધી’ અને જ્યાં યોગ્ય હોય ત્યાં ‘અપરાધી’ શબ્દનો ઉપયોગ કરીએ છીએ. આ વ્યાપકપણે ઉપયોગમાં લેવાતા અને માન્ય શબ્દો છે અને માર્ગદર્શનના અસરકારક મુસદ્દા ઘડવામાં મદદ કરવા માટે સૌથી યોગ્ય છે. તેમ છતાં, શાળાઓ અને કોલેજોએ પરિભાષા વિશે ખૂબ જ કાળજીપૂર્વક વિચારવું જોઈએ, ખાસ કરીને બાળકોની સામે બોલતી વખતે, કારણ કે કેટલાક કિસ્સાઓમાં અપમાનજનક વર્તન અપરાધી માટે પણ હાનિકારક રહ્યું હોય શકે છે. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, યોગ્ય પરિભાષાનો ઉપયોગ દરેક કેસના આધારે યોગ્ય રીતે નક્કી કરવાનો અધિકાર શાળાઓ અને કોલેજોનો રહેશે.

કૃત્રિમ બુદ્ધિમત્તા દ્વારા નિર્મિત સામગ્રી સહિતની નગ્ન અને અર્ધ-નગ્ન છબીઓ

આ માર્ગદર્શનના હેતુઓ માટે, ‘નગ્ન અને અર્ધ-નગ્ન છબીઓ બનાવવી અથવા શેર કરવી’ એ 18 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના યુવાનો દ્વારા નગ્ન અથવા અર્ધ-નગ્ન છબીઓ બનાવવી, મોકલવી અથવા પોસ્ટ કરવાના સંદર્ભમાં વપરાય છે. ‘છબીઓ’ શબ્દમાં તમામ દ્રશ્ય સામગ્રી, જેમ કે ફોટોગ્રાફ્સ, વિડિયો અને લાઇવસ્ટ્રીમ્સનો સમાવેશ થાય છે.

અમે ‘નગ્ન છબીઓ’ શબ્દનો ઉપયોગ કરીએ છીએ કારણ કે તે યુવાનો દ્વારા સૌથી વધુ વ્યાપકપણે સમજાય છે અને આ માર્ગદર્શનમાં આવરી લેવામાં આવેલા છબી-શેરિંગ વર્તણૂકોની સંપૂર્ણ શ્રેણીને શ્રેષ્ઠ રીતે રજૂ કરે છે.

છબીઓ બાળકે પોતે લીધેલી હોઈ શકે છે (જેને ક્યારેક ‘સ્વયં-ઉત્પન્ન છબીઓ’ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) અથવા અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા લેવામાં આવી હોય કે બનાવવામાં આવી હોય શકે છે. તેઓ ડિજિટલ રીતે બદલાયેલી અથવા કૃત્રિમ બુદ્ધિમત્તાનો ઉપયોગ કરીને સંપૂર્ણપણે જનરેટ પણ થઈ શકે છે, જેમાં જેને ક્યારેક ‘ડીપફેક’ અથવા ‘ડીપ નગ્ન છબીઓ’ તરીકે વર્ણવવામાં આવે છે તેનો સમાવેશ થાય છે.

³ એપ્રેન્ટિસશીપ, કૌશલ્ય, બાળકો અને શિક્ષણ અધિનિયમ 2009 (સુધારેલા મુજબ)

માહિતી સંરક્ષણ અધિનિયમ 2018, યુકે જીડીપીઆર અને માહિતી (ઉપયોગ અને એક્સેસ) અધિનિયમ 2025 - 'માહિતી સંરક્ષણ કાયદા'

સમગ્ર માર્ગદર્શન દરમિયાન, 'માહિતી સંરક્ષણ કાયદા' શબ્દ સામૂહિક રીતે માહિતી સંરક્ષણ અધિનિયમ 2018, યુકે સામાન્ય માહિતી સંરક્ષણ વિનિયમન (યુકે જીડીપીઆર), અને માહિતી (ઉપયોગ અને એક્સેસ) અધિનિયમ 2025 નો સંદર્ભ આપે છે

આ માર્ગદર્શન કોના માટે છે

આ વૈધાનિક માર્ગદર્શન નીચેના પક્ષો દ્વારા વાંચવું અને તેનું પાલન કરવું આવશ્યક છે:

- સરકારી સહાયિત શાળાઓના સંચાલક મંડળો (સહાયિત નર્સરી શાળાઓ સહિત) અને કોલેજો કે જેમાં એપ્રેન્ટિસશીપ, કૌશલ્ય, બાળકો અને શિક્ષણ અધિનિયમ 2009 (સુધારેલા મુજબ) માં નિર્ધારિત કર્યા મુજબ 16 વર્ષ પછીના શિક્ષણ પ્રદાતાઓનો સમાવેશ થાય છે: 16-19 એકેડેમીઓ, વિશેષ પોસ્ટ-16 સંસ્થાઓ અને સ્વતંત્ર પ્રશિક્ષણ પ્રદાતાઓ,
- સ્વતંત્ર શાળાઓના માલિકો (એકેડેમીઓ, મફત શાળાઓ અને વૈકલ્પિક જોગવાઈ એકેડેમીઓ સહિત) અને બિન-સહાયિત વિશેષ શાળાઓ. એકેડેમીઓ, મફત શાળાઓ અને વૈકલ્પિક જોગવાઈ એકેડેમીઓના કિસ્સામાં, માલિક એકેડેમી ટ્રસ્ટ રહેશે,
- વિદ્યાર્થી રેફરલ એકમો (પીઆરયુ) ની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓ, અને
- વરિષ્ઠ નેતૃત્વ ટીમો

સમગ્ર માર્ગદર્શન દરમિયાન, 'સંચાલક મંડળો અને માલિકો' ના સંદર્ભમાં અન્યથા જણાવવામાં ન આવ્યું હોય ત્યાં સુધી વ્યવસ્થાપન સમિતિઓનો સમાવેશ થાય છે.

શાળા અને કોલેજના કર્મચારીઓ

તે આવશ્યક છે કે શાળા અથવા કોલેજમાં કામ કરતી દરેક વ્યક્તિ પોતાની સુરક્ષા જવાબદારીઓને સમજે. સંચાલક મંડળો અને માલિકોએ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે જે કર્મચારીઓ સીધા બાળકો સાથે કામ કરે છે તેઓ આ માર્ગદર્શનનો ઓછામાં ઓછો ભાગ એક વાંચે.

સંચાલક મંડળો અને માલિકોએ, તેમની વરિષ્ઠ નેતૃત્વ ટીમો અને ખાસ કરીને તેમના નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી સાથે મળીને કામ કરીને, હવે એ પણ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે જે કર્મચારીઓ સીધા બાળકો સાથે કામ કરતા નથી તેઓ આ માર્ગદર્શનનો ભાગ એક વાંચે.

સંચાલક મંડળો અને માલિકોએ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે આ માર્ગદર્શનના ભાગ એકમાં દર્શાવેલ મુજબ કર્મચારીઓને તેમની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓને સમજવા અને નિભાવવામાં મદદ કરવા માટે યોગ્ય વ્યવસ્થાઓ કાર્યરત છે.

આ માર્ગદર્શન કયા નિયમોનું સ્થાન લે છે

આ માર્ગદર્શન સપ્ટેમ્બર 2025 ના 'શિક્ષણમાં બાળકોને સુરક્ષિત રાખવા' સંસ્કરણનું સ્થાન લે છે.
ફેરફારોનો સારાંશ પરિશિષ્ટ C માં સામેલ છે.

ભાગ એક: તમામ કર્મચારીઓ માટે સુરક્ષાત્મક માહિતી

શાળા અને કોલેજના કર્મચારીઓએ શું જાણવું જોઈએ અને શું કરવું જોઈએ

સુરક્ષા માટે બાળક-કેન્દ્રિત અને સંકલિત અભિગમ

1. શાળાઓ અને કોલેજો તથા તેમના કર્મચારીઓ બાળકો માટેની વ્યાપક સુરક્ષાત્મક વ્યવસ્થાનો અત્યંત મહત્વપૂર્ણ ભાગ છે. આ વ્યવસ્થા વૈધાનિક માર્ગદર્શન '[બાળકોની સુરક્ષા માટે સાથે મળીને કાર્ય કરવું](#)' માં નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે.
2. બાળકોના કલ્યાણની સુરક્ષા કરવી અને તેને પ્રોત્સાહન આપવું તે દરેકની જવાબદારી છે. આ માર્ગદર્શનના હેતુઓ માટે, '[બાળકો](#)' એટલે 18 વર્ષથી ઓછી ઉંમરની કોઈપણ વ્યક્તિ. સુરક્ષાત્મક પગલાં અસરકારક બનવા માટે: બાળકો અને તેમના પરિવારો સાથે સંપર્કમાં આવતી દરેક વ્યક્તિએ બાળક-કેન્દ્રિત અભિગમ અપનાવવો જોઈએ અને બાળકના શ્રેષ્ઠ હિતોને હંમેશા પ્રથમ રાખવા જોઈએ.
3. કોઈપણ એક વ્યવસાયી પાસે બાળકની તમામ જરૂરિયાતો અને સંજોગોનું સંપૂર્ણ ચિત્ર હોઈ શકતું નથી. બાળકો અને પરિવારોને યોગ્ય સમયે યોગ્ય મદદ મળી રહે તે માટે દરેક વ્યક્તિએ ચિંતાઓ ઓળખવામાં, માહિતીની આપ-લે કરવામાં અને સમયસર સંકલિત પગલાં લેવામાં ભૂમિકા ભજવવી આવશ્યક છે. આ માર્ગદર્શનના હેતુઓ માટે, બાળકોનું કલ્યાણ સુરક્ષિત રાખવું અને પ્રોત્સાહન આપવું એટલે:
 - બાળકોની જરૂરિયાતો ઉદ્ભવે કે તરત જ તેને પૂર્ણ કરવા માટે સહાય અને સમર્થન પૂરું પાડવું
 - બાળકોને દુર્વ્યવહાર અને શોષણથી બચાવવા, પછી ભલે તે ઘરની અંદર હોય કે બહાર કે ઓનલાઇન માધ્યમમાં
 - બાળકોના માનસિક અને શારીરિક સ્વાસ્થ્ય અથવા વિકાસને નુકસાન પહોંચતું અટકાવવું
 - સુનિશ્ચિત કરવું કે બાળકો સલામત અને અસરકારક સંભાળની જોગવાઈ સાથે સુસંગત સંજોગોમાં મોટા થાય
 - તમામ બાળકો શ્રેષ્ઠ પરિણામો પ્રાપ્ત કરી શકે તે માટે સક્ષમ કરવા પગલાં લેવા.

શાળા અને કોલેજના કર્મચારીઓની ભૂમિકા

4. શાળા અને કોલેજના કર્મચારીઓ ચિંતાઓને વહેલી તકે ઓળખવા, બાળકોને સહાય પૂરી પાડવા અને ચિંતાઓને વધતી અટકાવવાની સ્થિતિમાં હોય છે.
5. તમામ કર્મચારીઓની જવાબદારી છે કે તેઓ એક સલામત વાતાવરણ પૂરું પાડે જેમાં બાળકો શીખી શકે, વિકાસ પામી શકે અને સુરક્ષિત અનુભવે.
6. તમામ સ્ટાફે એવા બાળકોને ઓળખવા માટે તૈયાર રહેવું જોઈએ જેમને વધારાની સહાય અથવા

પારિવારિક સહાયની જરૂર પડી શકે છે.⁴ પ્રારંભિક સહાય એટલે કે બાળકના જીવનના કોઈપણ તબક્કે સમસ્યા સર્જાય ત્યારે શક્ય તેટલી વહેલી તકે સહાય પૂરી પાડવી (પ્રારંભિક વર્ષોથી કિશોરાવસ્થા સુધી).

7. જો કોઈ કર્મચારીને બાળકના કલ્યાણ અંગે ચિંતા હોય, તો તેમણે હંમેશા પોતાની શાળા અથવા કોલેજની બાળ સુરક્ષા નીતિનું પાલન કરવું જોઈએ અને નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપુટી) સાથે તાત્કાલિક વાત કરવી જોઈએ. રેફરલ્સ સ્થાનિક શ્રેશોલ્ડ દસ્તાવેજ અને આકારણી માટેના સ્થાનિક પ્રોટોકોલમાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયાને અનુસરવા જોઈએ. વધુ વિગતો માટે ફ્લોચાર્ટ 57-63 જુઓ. સ્ટાફ કોઈપણ રેફરલ પછી બાળકોની સામાજિક સંભાળ અને અન્ય એજન્સીઓને સહકાર આપવાની અપેક્ષા રાખવી જોઈએ.

8. દરેક શાળા અને કોલેજમાં એક નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી હોવા આવશ્યક છે, જે વરિષ્ઠ નેતૃત્વ ટીમમાંથી હોવા જોઈએ અને તેમને સુરક્ષા મુદ્દાઓનું નેતૃત્વ કરવાની યોગ્ય સત્તા અને તાલીમ હોવી જોઈએ.

9. નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અને કોઈપણ ડેપુટી) પાસે શિક્ષણ સંસ્થાની અંદર સુરક્ષાનું સંપૂર્ણ ચિત્ર હોવાની સૌથી વધુ સંભાવના હોય છે અને તેઓ સુરક્ષા ચિંતાઓ અંગે યોગ્ય સલાહ આપવા માટે સૌથી યોગ્ય વ્યક્તિ છે.

10. 4 શિક્ષકોના માનકો 2012 જણાવે છે કે શિક્ષકોએ (જેમાં મુખ્ય શિક્ષકોનો સમાવેશ થાય છે) તેમની વ્યાવસાયિક ફરજોના ભાગ રૂપે બાળકોના કલ્યાણનું રક્ષણ કરવું જોઈએ અને શિક્ષણ વ્યવસાયમાં જાહેર વિશ્વાસ જાળવી રાખવો જોઈએ.⁵

શાળા અને કોલેજના કર્મચારીઓએ શું જાણવાની જરૂર છે

11. તમામ કર્મચારીઓને તેમની શાળા અથવા કોલેજમાં સુરક્ષાને સમર્થન આપતી પ્રણાલીઓ વિશે જાણકારી હોવી જોઈએ, અને સ્ટાફ ઇન્ડક્શનના ભાગ રૂપે તેમને આ સમજાવવું જોઈએ. આમાં નીચેનાનો સમાવેશ થવો જોઈએ:

- બાળ સુરક્ષા નીતિ (જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે સાથે બાળક-બાળક વચ્ચેના દુર્વ્યવહારનો સામનો કરવાની નીતિ અને પ્રક્રિયાઓ પણ સામેલ હોવી જોઈએ),
- વર્તણૂક નીતિ (જેમાં ગુંડાગીરી અટકાવવાના પગલાં શામેલ હોવા જોઈએ, જેમાં સાયબર ધમકી, પૂર્વગ્રહ-આધારિત અને ભેદભાવપૂર્ણ ગુંડાગીરી સામેલ છે)⁶,
- કર્મચારી વર્તણૂક નીતિ (જેને કેટલીકવાર આચારસંહિતા કહેવામાં આવે છે) માં અન્ય બાબતો ઉપરાંત નીચલા સ્તરની ચિંતાઓ, કર્મચારીઓ સામેના આરોપો અને વિહસલબ્લોઇંગનો સમાવેશ થવો જોઈએ,
- શિક્ષણમાંથી ગેરહાજર રહેતા બાળકો પ્રત્યે સુરક્ષાત્મક પ્રતિસાદ, ખાસ કરીને વારંવાર ગેરહાજરીના કિસ્સામાં અને/અથવા લાંબા સમયગાળા માટે, અને
- નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારીની ભૂમિકા (નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી અને કોઈપણ ડેપુટીની

⁴ વિગતવાર માહિતી પારિવારિક સહાય વિશે [‘બાળકોની સુરક્ષા માટે સાથે મળીને કાર્ય કરવું’ માં મળી શકે છે](#).

⁵ [શિક્ષકોના ધોરણો લાગુ પડે છે](#)

⁶ તમામ શાળાઓમાં વર્તણૂક નીતિ હોવી જરૂરી છે (સંપૂર્ણ વિગતો અહીં ઉપલબ્ધ છે). જો કોઈ કોલેજ વર્તણૂક નીતિ રાખવાનું પસંદ કરે છે, તો તે ઉપર વર્ણવ્યા મુજબ કર્મચારીઓને પૂરી પાડવી જોઈએ.

ઓળખ સહિત).

તમામ કર્મચારીઓને ઇન્ડક્શન વખતે નીતિઓની નકલો અને આ દસ્તાવેજના ભાગ એકની નકલ પૂરી પાડવી જોઈએ.

12. તમામ કર્મચારીઓએ ઇન્ડક્શન વખતે યોગ્ય સુરક્ષા અને બાળ સંરક્ષણ તાલીમ મેળવવી જોઈએ (ઓનલાઇન સલામતી સહિત, જેમાં અન્ય બાબતો ઉપરાંત ફિલ્ટરિંગ અને મોનિટરિંગ સંબંધિત અપેક્ષાઓ, લાગુ પડતી ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓની સમજ શામેલ છે - વધુ માહિતી માટે ફકરા 173-177 જુઓ). તાલીમ નિયમિતપણે અપડેટ થવી જોઈએ. વધુમાં, તમામ કર્મચારીઓએ બાળકોને અસરકારક રીતે સુરક્ષિત રાખવા માટે સુસંગત કૌશલ્યો અને જ્ઞાન સતત પૂરું પાડવા માટે, જરૂરિયાત મુજબ અને ઓછામાં ઓછા વાર્ષિક ધોરણે સુરક્ષા અને બાળ સંરક્ષણ (ઓનલાઇન સલામતી સહિત) અપડેટ્સ (ઉદાહરણ તરીકે ઇમેઇલ, ઇ-બુલેટિન અને સ્ટાફ મીટિંગ્સ દ્વારા) મેળવવા જોઈએ.

13. તમામ કર્મચારીઓએ સમુદાય-આધારિત પારિવારિક સહાય આકારણીઓની પ્રક્રિયાથી વાકેફ રહેવું જોઈએ:

- માપદંડો, જરૂરિયાતના સ્તર સહિત, કે જ્યારે કેસને પારિવારિક સહાય સમર્થન અને નીચેના સ્તરે પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ માટે રેફર કરવો જોઈએ: વાકેફ રહેવું જોઈએ
 - લક્ષિત પ્રારંભિક સહાય સ્તર (બાળ અધિનિયમ 2004 ની કલમ 10 અને 11 હેઠળ), અને
 - બાળ અધિનિયમ 1989 ની કલમ 17 હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવતી વૈધાનિક સેવાઓ (જરૂરિયાતમંદ બાળકો, જેમાં દિવ્યાંગ બાળકો માટે આ કેવી રીતે લાગુ પડે છે તેનો સમાવેશ થાય છે)
- માપદંડો, જરૂરિયાતના સ્તર સહિત, કે જ્યારે કેસને આકારણી માટે સ્થાનિક સત્તામંડળની બાળ સામાજિક સંભાળને રેફર કરવો જોઈએ અને વૈધાનિક સેવાઓ માટે બાળ અધિનિયમ 1989 ની કલમ 47 હેઠળ (જ્યાં શંકા કરવાનું વ્યાજબી કારણ હોય કે બાળક નોંધપાત્ર નુકસાન સહન કરી રહ્યું છે અથવા તેને સહન કરવાની સંભાવના છે)
 - બાળ અધિનિયમ 1989 ની કલમ 31 (સંભાળ અને દેખરેખના આદેશો), અને
 - બાળ અધિનિયમ 1989 ની કલમ 20 (બાળકને આવાસ પૂરું પાડવાની ફરજ)
- અને નીચેના વિષયો સંબંધિત કેસો માટે સ્પષ્ટ પ્રક્રિયાઓ અને પદ્ધતિઓ:
 - બાળકોનો દુર્વ્યવહાર, ઉપેક્ષા અને શોષણ
 - યુવા સુરક્ષિત સંસ્થાઓમાં વ્યવસ્થાપિત બાળકો
 - દિવ્યાંગ બાળકો

14. જો કોઈ બાળક કર્મચારી સમક્ષ વ્યક્ત કરે કે તેનું શોષણ, ઉપેક્ષા અથવા દુર્વ્યવહાર થઈ રહ્યો છે, તો કર્મચારીએ શું કરવું જોઈએ તે જાણવું જોઈએ. કર્મચારીઓએ યોગ્ય સ્તરની ગોપનીયતા જાળવવાની જરૂરિયાતનું સંચાલન કેવી રીતે કરવું તે જાણવું જોઈએ. આનો અર્થ એ છે કે ફક્ત તે જ લોકોને સામેલ કરવા જેમને સામેલ કરવાની જરૂર છે, જેમ કે નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપુટી) અને સ્થાનિક સત્તામંડળની બાળ સામાજિક સંભાળ. કર્મચારીઓએ ક્યારેય બાળકને વચન

આપવું જોઈએ નહીં કે તેઓ કોઈપણ પ્રકારના દુર્વ્યવહારના અહેવાલ વિશે કોઈને કહેશે નહીં, કારણ કે આ આખરે બાળકના શ્રેષ્ઠ હિતમાં ન હોઈ શકે.

15. તમામ કર્મચારીઓએ પીડિતોને આશ્વાસન આપવા સક્ષમ હોવું જોઈએ કે તેમને ગંભીરતાથી લેવામાં આવી રહ્યા છે અને તેમને સમર્થન આપવામાં આવશે તથા સુરક્ષિત રાખવામાં આવશે. પીડિતને ક્યારેય એવી છાપ આપવી જોઈએ નહીં કે તેઓ કોઈપણ પ્રકારના દુર્વ્યવહારની જાણ કરીને સમસ્યા ઊભી કરી રહ્યા છે. દુર્વ્યવહાર અને/અથવા ઉપેક્ષા. તેમજ અહેવાલ આપવા બદલ પીડિતને ક્યારેય શરમ અનુભવવી પડવી જોઈએ નહીં.

16. તમામ કર્મચારીઓએ વાકેફ હોવું જોઈએ કે બાળકો કદાચ તૈયાર ન અનુભવે અથવા કોઈને કેવી રીતે કહેવું કે તેમની સાથે દુર્વ્યવહાર, શોષણ અથવા ઉપેક્ષા થઈ રહી છે તે ન જાણતા હોય, અને/અથવા તેઓ પોતાના અનુભવોને હાનિકારક તરીકે ન ઓળખી શકે. ઉદાહરણ તરીકે, બાળકો શરમ, અપમાન અનુભવી શકે છે અથવા તેમને ધમકી આપવામાં આવી રહી હોય શકે છે. આ તેમની નબળાઈ, દિવ્યાંગતા અને/અથવા જાતીય અભિગમ અથવા ભાષાના અવરોધોને કારણે હોઈ શકે છે. આનાથી કર્મચારીઓને વ્યાવસાયિક જિજ્ઞાસા રાખવાથી અને નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપ્યુટી) સાથે વાત કરવાથી રોકવું જોઈએ નહીં જો તેમને કોઈ બાળક વિશે ચિંતા હોય. એ પણ મહત્વનું છે કે સ્ટાફ નક્કી કરે કે બાળકો અને યુવાનો સાથે સંચારને સરળ બનાવતા વિશ્વાસપાત્ર સંબંધો કેવી રીતે શ્રેષ્ઠ રીતે બાંધી શકાય.

17. તમામ કર્મચારીઓએ ઓળખવું જોઈએ કે બાળકો પૂર્વગ્રહ-આધારિત નુકસાનનો અનુભવ કરી શકે છે, જેમાં જાતિવાદ, ધર્મ-આધારિત પૂર્વગ્રહ અને ભેદભાવના અન્ય સ્વરૂપોનો સમાવેશ થાય છે. આવા અનુભવો બાળકના કલ્યાણ, માનસિક સ્વાસ્થ્ય અને મદદ મેળવવાની ઇચ્છાને અસર કરી શકે છે. કર્મચારીઓએ પૂર્વગ્રહ-આધારિત નુકસાનના સંકેતો અને પ્રભાવ પ્રત્યે સતર્ક રહેવું જોઈએ અને જ્યાં યોગ્ય હોય ત્યાં સુરક્ષા પ્રથાઓમાં આ ચિંતાઓ ધ્યાનમાં લેવામાં આવે તેની ખાતરી કરવી જોઈએ.

શાળા અને કોલેજના કર્મચારીઓએ શેના પર ધ્યાન રાખવું જોઈએ

વૈધાનિક હસ્તક્ષેપ પહેલાં સહાય

18. કોઈપણ બાળક લાભ મેળવી શકે છે વૈધાનિક હસ્તક્ષેપ પહેલાંની સહાયથી, જેમાં સાર્વાત્રિક સેવાઓ અને સમુદાય-આધારિત પ્રારંભિક સહાય, અથવા પારિવારિક સહાયનું લક્ષિત સ્તર શામેલ છે. તમામ શાળા અને કોલેજના કર્મચારીઓએ ખાસ કરીને એવા બાળક માટે વધારાની સહાયની સંભવિત જરૂરિયાત પ્રત્યે સજાગ રહેવું જોઈએ કે જે:

- જે બાળક દિવ્યાંગ હોય અથવા કોઈ ચોક્કસ સ્વાસ્થ્ય સ્થિતિ ધરાવતું હોય અને તેને વધારાની સંભાળની જરૂર હોય
- જેને વિશેષ શૈક્ષણિક જરૂરિયાતો હોય (ભલે તેમની પાસે વૈધાનિક શિક્ષણ, આરોગ્ય અને સંભાળ યોજના હોય કે ન હોય)
- જેને માનસિક સ્વાસ્થ્ય સંબંધી જરૂરિયાતો હોય
- જે બાળક પોતાના પરિવારમાં કોઈ સભ્યની સંભાળ રાખનાર યુવા સંભાળકર્તા હોય
- જે કિશોરી સગર્ભા હોય અથવા જે પોતે માતાપિતા હોય

- જેણે પોતે દુર્વ્યવહાર, હિંસક અથવા હાનિકારક વર્તનના પ્રારંભિક સંકેતો દર્શાવ્યા હોય
- જે અસામાજિક કે ગુનાહિત પ્રવૃત્તિઓમાં ખોંચાઈ જવાના સંકેતો દર્શાવતું હોય, જેમાં ગેંગ સંડોવણી અને સંગઠિત ગુનાહિત જૂથો અથવા કાઉન્ટી લાઇન્સ સાથે જોડાણ સામેલ છે
- જે શાળા અથવા ઘરમાંથી વારંવાર ગેરહાજર રહેતું હોય કે ભાગી જતું હોય
- જેને વારંવાર વર્ગખંડમાંથી બહાર કાઢવામાં આવ્યું હોય, બહુવિધ શાળાકીય સસ્પેન્શનનો સામનો કરવો પડ્યો હોય અથવા કાયમી બહિષ્કારના જોખમમાં હોય
- જે ગુનાહિત શોષણ, માનવ તસ્કરી, આધુનિક ગુલામી અથવા જાતીય શોષણના જોખમમાં હોય
- જે ઉગ્રવાદ, કટ્ટરપંથી વિચારધારા અથવા આતંકવાદ તરફ દોરવાઈ જવાના જોખમમાં હોય
- જેના માતાપિતા જેલમાં હોય અથવા કાનૂની અપરાધથી પ્રભાવિત પરિવારમાંથી આવતું હોય
- જે ગંભીર પારિવારિક મુશ્કેલીઓનો સામનો કરી રહ્યું હોય, જેમ કે ઘરેલું હિંસા, ગરીબી અથવા વ્યસન
- જે પોતે નશીલા પદાર્થો અથવા આલ્કોહોલનો દુરુપયોગ કરતું હોય
- જે સન્માન-આધારિત હિંસા, બળજબરીથી લગ્ન અથવા સ્ત્રી જનનાંગ વિકૃતિના જોખમમાં હોય
- જે બાળક ખાનગી પાલક સંભાળ હેઠળ રહેતું હોય.

અત્યાચાર, ઉપેક્ષા અને શોષણ

19. તમામ કર્મચારીઓએ અત્યાચાર, ઉપેક્ષા, શોષણ અને આધુનિક ગુલામી ના સંકેતોથી વાકેફ હોવું જોઈએ (નીચે જુઓ), એ સમજવું જોઈએ કે બાળકો શાળા/કોલેજની અંદર અને બહાર, ઘરની અંદર અને બહાર, અને ઓનલાઇન નુકસાનના જોખમમાં હોઈ શકે છે. વ્યાવસાયિક જિજ્ઞાસા રાખવી અને શું જોવું તે જાણવું અત્યાચાર અને ઉપેક્ષાની વહેલી ઓળખ માટે મહત્વપૂર્ણ છે જેથી સ્ટાફ એવા બાળકોના કેસોને ઓળખવામાં સક્ષમ બને કે જેમને મદદ અથવા સુરક્ષાની જરૂર પડી શકે છે.

20. તમામ કર્મચારીઓએ વાકેફ હોવું જોઈએ કે અત્યાચાર, ઉપેક્ષા, શોષણ અને સુરક્ષાના મુદ્દાઓ ભાગ્યે જ એકલા બનાવો હોય છે અને તેમને માત્ર એક વ્યાખ્યા અથવા એક લેબલ દ્વારા આવરી શકાતા નથી. મોટાભાગના કિસ્સાઓમાં, બહુવિધ મુદ્દાઓ એકબીજા પર ઓવરલેપ થશે.

21. તમામ કર્મચારીઓએ, ખાસ કરીને નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અને ડેપ્યુટી) એ વિચારવું જોઈએ કે શું બાળકો તેમના પરિવારોની બહારની પરિસ્થિતિઓમાં દુર્વ્યવહાર અથવા શોષણના જોખમમાં છે. વધારાના-પારિવારિક નુકસાન વિવિધ સ્વરૂપો લે છે અને બાળકો બહુવિધ નુકસાનો માટે સંવેદનશીલ હોઈ શકે છે જેમાં જાતીય દુર્વ્યવહાર (સતામણી અને શોષણ સહિત), તેમના પોતાના ગાઢ સંબંધોમાં ઘરેલું દુર્વ્યવહાર (કિશોર સંબંધ દુર્વ્યવહાર - શારીરિક, જાતીય, ભાવનાત્મક દુર્વ્યવહાર અને પીછો કરવો સહિત), ગુનાહિત શોષણ (નાણાકીય શોષણ સહિત), ગંભીર યુવા હિંસા, કાઉન્ટી લાઇન્સ અને કટ્ટરપંથીકરણનો સમાવેશ થાય છે (પરંતુ તે આટલા સુધી મર્યાદિત નથી).

22. તમામ કર્મચારીઓએ વાકેફ હોવું જોઈએ કે ટેકનોલોજી એ ઘણી સુરક્ષા અને સુખાકારીની સમસ્યાઓમાં એક મહત્વપૂર્ણ ઘટક છે. બાળકો રૂબરૂ તેમજ ઓનલાઇન બંને રીતે દુર્વ્યવહાર અને

અન્ય જોખમોના જોખમમાં હોય છે. ઘણા કિસ્સાઓમાં દુર્વ્યવહાર અને અન્ય જોખમો ઓનલાઇન અને ઓફલાઇન બંને રીતે સમાંતર રીતે થશે

23. બાળકો ઓનલાઇન અન્ય બાળકો સાથે પણ દુર્વ્યવહાર કરી શકે છે, આ અપમાનજનક, સતામણીભર્યા અને સ્ત્રીદ્વેષી/પુરુષદ્વેષી સંદેશાઓ, બિન-સંમતિપૂર્ણ બનાવવી અથવા શેર કરવી નગ્ન અથવા અર્ધ-નગ્ન છબીઓ, ખાસ કરીને ચેટ જૂથોની આસપાસ, અને જેઓ આવી સામગ્રી પ્રાપ્ત કરવા માંગતા નથી તેમને અપમાનજનક છબીઓ અને અશ્લીલ સામગ્રી શેર કરવાનું સ્વરૂપ લઈ શકે છે.

24. કોઈપણ શંકાના કિસ્સામાં, કર્મચારીઓએ સ્વતંત્ર નિર્ણય લેવાને બદલે હંમેશા નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી સાથે તરત જ ચર્ચા કરવી જોઈએ.

અત્યાચાર અને ઉપેક્ષાના મુખ્ય લક્ષણો

25. **અત્યાચાર:** બાળકની સાથે ગેરવર્તનનો એક પ્રકાર. કોઈ વ્યક્તિ નુકસાન પહોંચાડીને અથવા નુકસાનને રોકવા માટે પગલાં લેવામાં નિષ્ફળ રહીને બાળક સાથે દુર્વ્યવહાર અથવા તેની ઉપેક્ષા કરી શકે છે. નુકસાનમાં એવો ખરાબ વ્યવહાર શામેલ હોઈ શકે છે જે શારીરિક નથી તેમજ અન્ય લોકો સાથેના ખરાબ વ્યવહારના સાક્ષી બનવાની અસર પણ શામેલ હોઈ શકે છે. આ ખાસ કરીને સુસંગત હોઈ શકે છે, ઉદાહરણ તરીકે, ઘરેલું દુર્વ્યવહારના તમામ સ્વરૂપોની બાળકો પર થતી અસરના સંદર્ભમાં, જેમાં તેઓ તેની અસરો જુએ છે, સાંભળે છે અથવા અનુભવે છે. બાળકો સાથે પરિવારમાં અથવા કોઈ સંસ્થાકીય કે સમુદાય સેટિંગમાં તેમના પરિચિત લોકો દ્વારા અથવા, વધુ ભાગ્યે જ, અન્ય લોકો દ્વારા દુર્વ્યવહાર કરવામાં આવી શકે છે. દુર્વ્યવહાર સંપૂર્ણપણે ઓનલાઇન થઈ શકે છે, અથવા ઓફલાઇન દુર્વ્યવહારની સુવિધા માટે ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ થઈ શકે છે. બાળકો સાથે કોઈ પુખ્ત વયના વ્યક્તિ અથવા પુખ્ત વયના લોકો દ્વારા અથવા અન્ય બાળક કે બાળકો દ્વારા દુર્વ્યવહાર કરવામાં આવી શકે છે. બાળકો પરિવારના અન્ય સભ્યોને પણ નુકસાન પહોંચાડી શકે છે, જેને ઘણીવાર બાળ-થી-માતાપિતા અથવા સંભાળ રાખનારનો દુર્વ્યવહાર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

26. **શારીરિક અત્યાચાર:** અત્યાચારનો એક પ્રકાર જેમાં બાળકને મારવું, હલાવવું, ફેંકવું, ઝેર આપવું, દાઝાડવું અથવા બાળવું, ડૂબાડવું, ગૂંગળાવવું અથવા અન્યથા બાળકને શારીરિક નુકસાન પહોંચાડવાનો સમાવેશ થઈ શકે છે. શારીરિક નુકસાન ત્યારે પણ થઈ શકે છે જ્યારે માતાપિતા અથવા સંભાળ રાખનાર બાળકમાં બીમારીના લક્ષણો ઉપજાવી કાઢે છે અથવા જાણીજોઈને પ્રેરિત કરે છે.

27. **ભાવનાત્મક અત્યાચાર:** બાળકના ભાવનાત્મક વિકાસ પર ગંભીર અને પ્રતિકૂળ અસરો પેદા કરવા માટે બાળક સાથે સતત ભાવનાત્મક ગેરવર્તન. આમાં બાળકને એવું જણાવવાનો સમાવેશ થઈ શકે છે કે તેઓ નકામા અથવા અપ્રિય, અયોગ્ય છે, અથવા ફક્ત એટલી હદે મૂલ્યવાન છે જ્યાં સુધી તેઓ અન્ય વ્યક્તિની જરૂરિયાતો પૂરી કરે છે. આમાં મૌખિક દુર્વ્યવહાર, જેમ કે સતત ટીકા કરવી, નીચા દેખાડવા અથવા અપમાનજનક નામોથી બોલાવવા, તેમજ બાળકને પોતાના મંતવ્યો વ્યક્ત કરવાની તકો ન આપવી, જાણીજોઈને તેમને શાંત કરવા અથવા તેઓ જે કહે છે અથવા જે રીતે વાતચીત કરે છે તેની ‘મજાક ઉડાવવી’ શામેલ હોઈ શકે છે. આમાં બાળકો પર ઉંમર અથવા વિકાસની દ્રષ્ટિએ અયોગ્ય અપેક્ષાઓ લાદવામાં આવતી હોઈ શકે છે. આમાં એવી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ શામેલ હોઈ શકે છે જે બાળકની વિકાસ ક્ષમતાની બહાર હોય તેમજ વધુ પડતું રક્ષણ અને સંશોધન તથા શીખવાની મર્યાદા

અથવા બાળકને સામાન્ય સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયામાં ભાગ લેતા અટકાવવાનો સમાવેશ થાય છે. આમાં અન્ય વ્યક્તિ સાથે થતા ખરાબ વ્યવહારને જોવાનો અથવા સાંભળવાનો સમાવેશ થઈ શકે છે. આમાં ગંભીર ગુંડાગીરી (સાયબર ધમકી સહિત), જેના કારણે બાળકો વારંવાર ભયભીત અથવા જોખમમાં અનુભવે છે, અથવા શોષણ કે બાળકોનો ભ્રષ્ટાચાર શામેલ હોઈ શકે છે. બાળકોનો ભ્રષ્ટાચાર. બાળકની સાથે કોઈપણ પ્રકારના ગેરવર્તનમાં અમુક સ્તરનો ભાવનાત્મક દુર્વ્યવહાર સામેલ હોય છે, જો કે તે એકલો પણ થઈ શકે છે.

28. જાતીય અત્યાચાર: જાતીય પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લેવા માટે બાળકને દબાણ કરવું, કારણ બનવું અથવા પ્રેરિત કરવું શામેલ છે, ભલે તેમાં હિંસા શામેલ હોય કે ન હોય, શું થઈ રહ્યું છે તેની બાળકને જાણ હોય કે ન હોય. પ્રવૃત્તિઓમાં શારીરિક સંપર્ક શામેલ હોઈ શકે છે, જેમ કે પ્રવેશના કૃત્યો, પછી ભલે તે વ્યક્તિના શરીરના ભાગથી હોય કે કોઈ પદાર્થથી (દા.ત. બળાત્કાર અથવા પ્રવેશ દ્વારા હુમલો), અને બિન-પ્રવેશ કૃત્યો જેમ કે હસ્તમૈથુન, ચુંબન, ઘસવું, અને કપડાંની ઉપરથી સ્પર્શ કરવો. જાતીય અત્યાચારમાં બિન-સંપર્ક પ્રવૃત્તિઓ પણ શામેલ હોઈ શકે છે, જેમ કે બાળકોને જાતીય છબીઓ જોવામાં અથવા તેના ઉત્પાદનમાં સામેલ કરવા, જાતીય પ્રવૃત્તિઓ જોવી, બાળકોને જાતીય રીતે અયોગ્ય રીતે વર્તવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા, અથવા દુર્વ્યવહારની તૈયારીમાં બાળકનું માવજત કરવું (ગૂમિંગ). જાતીય દુર્વ્યવહાર ઓનલાઇન તેમજ ઓફલાઇન થઈ શકે છે, અને ઓફલાઇન દુર્વ્યવહારની સુવિધા માટે ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ થઈ શકે છે. જાતીય દુર્વ્યવહાર ફક્ત પુખ્ત પુરુષો દ્વારા જ આચરવામાં આવતો નથી. સ્ત્રીઓ પણ જાતીય દુર્વ્યવહારના કૃત્યો કરી શકે છે, તેમજ અન્ય બાળકો પણ કરી શકે છે. બાળકો સાથે પરિવારમાં, કોઈ સંસ્થામાં અથવા સમુદાય સેટિંગમાં જાતીય દુર્વ્યવહાર થઈ શકે છે, અને તેઓ પોતાના દુર્વ્યવહાર કરનારને ઓળખતા હોવાની સંભાવના વધારે છે. અન્ય બાળકો દ્વારા બાળકો સાથે જાતીય દુર્વ્યવહાર એ શિક્ષણમાં એક વિશિષ્ટ સુરક્ષા મુદ્દો છે અને તમામ કર્મચારીઓએ તેનાથી અને તેની સાથે વ્યવહાર કરવા માટે તેમની શાળા અથવા કોલેજની નીતિ અને પ્રક્રિયાઓથી વાકેફ હોવું જોઈએ.

[13 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકો](#) માટે ચોક્કસ ગુનાઓ છે, જેઓ ક્યારેય જાતીય પ્રવૃત્તિ માટે માન્ય સંમતિ આપી શકતા નથી અને એવા ચોક્કસ ગુનાઓ છે જે સ્પષ્ટ કરે છે કે [16 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળક સાથે જાતીય પ્રવૃત્તિ એ ગુનો છે](#), ભલે તેઓ તે પ્રવૃત્તિ માટે સંમત થયા હોય.

29. ઉપેક્ષા: બાળકની મૂળભૂત શારીરિક અને/અથવા મનોવૈજ્ઞાનિક જરૂરિયાતો પૂરી કરવામાં સતત નિષ્ફળતા, જેના પરિણામે બાળકના સ્વાસ્થ્ય અથવા વિકાસમાં ગંભીર ક્ષતિ થવાની સંભાવના છે. ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન ઉપેક્ષા થઈ શકે છે, ઉદાહરણ તરીકે, માતા દ્વારા નશીલા પદાર્થોના દુરુપયોગના પરિણામે. એકવાર બાળકનો જન્મ થઈ જાય પછી, ઉપેક્ષામાં માતાપિતા અથવા સંભાળ રાખનાર નીચેનામાં નિષ્ફળ જઈ શકે છે: પર્યાપ્ત ખોરાક, કપડાં અને આશ્રય પૂરો પાડવો (ઘરમાંથી બાકાત રાખવા અથવા ત્યજી દેવા સહિત); બાળકને શારીરિક અને ભાવનાત્મક નુકસાન અથવા જોખમથી સુરક્ષિત રાખવું; પૂરતી દેખરેખની ખાતરી કરવી (અપૂરતા સંભાળ રાખનારાઓનો ઉપયોગ સહિત); અથવા યોગ્ય તબીબી સંભાળ અથવા સારવારની પહોંચ સુનિશ્ચિત કરવી. આમાં બાળકની મૂળભૂત ભાવનાત્મક જરૂરિયાતોની ઉપેક્ષા અથવા તેના પ્રત્યે બિનપ્રતિભાવશીલતા પણ શામેલ હોઈ શકે છે.

ચોક્કસ સુરક્ષાત્મક મુદ્દાઓ

30. તમામ કર્મચારીઓને સુરક્ષાત્મક મુદ્દાઓ વિશે જાગૃતિ હોવી જોઈએ જે ઘણીવાર એકબીજા સાથે જોડાયેલા હોય છે અને બાળકોને નુકસાનના જોખમમાં મૂકી શકે છે (નીચે સૂચિબદ્ધ બાબતો સહિત પરંતુ તેના સુધી મર્યાદિત નથી). નીચેની વર્તણૂકો અને સૂચકાંકો એ સંકેત હોઈ શકે છે કે બાળકો જોખમમાં છે:

- નશીલા પદાર્થોનું સેવન અને/અથવા આલ્કોહોલનો દુરુપયોગ,
- શિક્ષણમાંથી અસ્પષ્ટ અને/અથવા સતત ગેરહાજરી,
- ગંભીર હિસા, ગુનાહિત શોષણ (કાઉન્ટી લાઇન્સ સાથે જોડાયેલ શોષણ સહિત), કટ્ટરપંથીકરણ, અને
- સહમતિથી અને બિન-સહમતિથી નગ્ન અથવા અર્ધ-નગ્ન છબીઓ બનાવવી અથવા શેર કરવી.

આ ચોક્કસ સુરક્ષાત્મક મુદ્દાઓ અને જોખમો વિશે વધારાની વિગતવાર માહિતી આ માર્ગદર્શનના પરિશિષ્ટમાં અને સહાયક દસ્તાવેજોમાં ઉપલબ્ધ છે.

બાળક-બાળક વચ્ચેનો દુર્વ્યવહાર

31. **તમામ** કર્મચારીઓએ વાકેફ હોવું જોઈએ કે બાળકો અન્ય બાળકો સાથે દુર્વ્યવહાર કરી શકે છે (જેને ઘણીવાર બાળક-બાળક વચ્ચેનો દુર્વ્યવહાર કહેવાય છે), અને તે શાળા અથવા કોલેજની અંદર અને બહાર તથા ઓનલાઇન બંને રીતે થઈ શકે છે. **તમામ** કર્મચારીઓએ બાળક-બાળક વચ્ચેના દુર્વ્યવહાર અંગે શાળા અથવા કોલેજની નીતિ અને પ્રક્રિયાઓ વિશે સ્પષ્ટ હોવું જોઈએ અને તેને રોકવામાં તથા જ્યાં તેઓ માને છે કે બાળક તેના જોખમમાં હોઈ શકે છે ત્યાં પ્રતિસાદ આપવામાં તેમની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા હોવી જોઈએ.
32. **તમામ** કર્મચારીઓએ સ્વીકારવું જોઈએ કે બાળકો પૂર્વગ્રહ-આધારિત નુકસાનનો અનુભવ કરી શકે છે, જેમાં જાતિવાદ, ધર્મ-આધારિત પૂર્વગ્રહ અને ભેદભાવના અન્ય સ્વરૂપોનો સમાવેશ થાય છે. આવા અનુભવો બાળકના કલ્યાણ અને માનસિક સ્વાસ્થ્યને ગંભીર અસર કરી શકે છે.
33. **તમામ** કર્મચારીઓએ સમજવું જોઈએ કે તેમની શાળાઓ અથવા કોલેજોમાં કોઈ અહેવાલો ન હોવા છતાં પણ તેનો અર્થ એવો નથી કે તે થઈ રહ્યું નથી. એવું બની શકે છે કે દુર્વ્યવહારની જાણ કરવામાં આવી રહી નથી. જેમ કે, જ્યારે કર્મચારીઓને બાળક-બાળક વચ્ચેના દુર્વ્યવહાર અંગે કોઈ ચિંતા હોય (ભલે આ ચિંતાઓ સાઇટ પર કે સાઇટ બહાર બની હોવાનું માનવામાં આવે) ત્યારે તેઓએ તેમના નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપુટી) સાથે વાત કરવી મહત્વપૂર્ણ છે. આના ભાગ રૂપે, શાળાઓએ એ પણ સતર્ક રહેવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ કે શાળાના દિવસ દરમિયાન બાળકો ક્યારે સૌથી વધુ જોખમમાં હોઈ શકે છે (ઉદાહરણ તરીકે શાળા પછી તરત જ).
34. તે આવશ્યક છે કે **તમામ** કર્મચારીઓ બાળકો વચ્ચેના અયોગ્ય વર્તણૂકોને પડકારવાના મહત્વને સમજે જે પ્રકૃતિમાં અપમાનજનક છે. જેના ઉદાહરણો નીચે સૂચિબદ્ધ છે. અમુક વર્તણૂકોને ઓછું મહત્વ આપવું, ઉદાહરણ તરીકે જાતીય સતામણીને “માત્ર મજાક”, “માત્ર હસવા માટે”, “મોટા થવાનો એક ભાગ” અથવા “છોકરાઓ તો છોકરાઓ જ રહેશે” તરીકે નકારી કાઢવું અસ્વીકાર્ય વર્તણૂકની સંસ્કૃતિ તરફ દોરી શકે છે, સ્ત્રીદ્વેષ, બાળકો માટે અસુરક્ષિત વાતાવરણ અને સૌથી ખરાબ પરિસ્થિતિઓમાં એવી સંસ્કૃતિ જે દુર્વ્યવહારને સામાન્ય બનાવે છે જેના કારણે બાળકો તેને સામાન્ય ગણીને સ્વીકારે છે અને તેની જાણ કરવા આગળ આવતા નથી.
35. **તમામ** કર્મચારીઓએ જાણવું જોઈએ કે બાળકો વચ્ચેનો દુર્વ્યવહાર એ માત્ર શિસ્તનો પ્રશ્ન નથી પરંતુ તે ગંભીર બાળ સુરક્ષાનો વિષય છે.
36. ચિંતાઓ પ્રત્યે કેવી રીતે પ્રતિભાવ આપવો તે જાણવા ઉપરાંત, **તમામ** કર્મચારીઓએ જાણવું

જોઈએ કે બાળક-બાળક વચ્ચેનો દુર્વ્યવહાર અટકાવી શકાય તેવો છે. જોખમના વર્તણૂકો અને સૂચકાંકોને વહેલા ઓળખવાનું જાણવા ઉપરાંત, સ્ટાફે જાણવું જોઈએ કે સમયસર, પુરાવા-આધારિત સમર્થન આવશ્યક છે. સમયસરનું પુરાવા-આધારિત સમર્થન બાળકોને આગળ જતાં ગંભીર અપરાધો આચરતા અટકાવવા માટે યાવીરૂપ સાબિત થઈ શકે છે.

37. બાળક દ્વારા બાળક પર અત્યાચારમાં મોટે ભાગે નીચેનો સમાવેશ થાય છે, પરંતુ તે આના સુધી મર્યાદિત નથી:

- ગુંડાગીરી (સાયબર ધમકી, પૂર્વગ્રહ આધારિત અને ભેદભાવયુક્ત ગુંડાગીરી સહિત),
- ભેદભાવપૂર્ણ વર્તન, જેમાં જાતિવાદ, ધર્મ-લક્ષિત દુર્વ્યવહાર અને અન્ય પૂર્વગ્રહ-આધારિત ઘટનાઓ સામેલ છે,
- બાળકો વચ્ચેના ધનિષ્ઠ અંગત સંબંધોમાં દુર્વ્યવહાર (કેટલીકવાર 'ટીનેજ રિલેશનશિપ એબ્યુઝ' તરીકે ઓળખાય છે),
- શારીરિક અત્યાચાર જેવા કે મારવું, લાત મારવી, ઝંઝોડવું, બચકા ભરવા, વાળ ખેંચવા અથવા અન્યથા શારીરિક નુકસાન પહોંચાડવું; (આમાં ઓનલાઇન તત્વ શામેલ હોઈ શકે છે જે શારીરિક શોષણને સરળ બનાવે છે, ધમકી આપે છે અને/અથવા પ્રોત્સાહિત કરે છે),
- ગંભીર શારીરિક હુમલો અને નુકસાન, અથવા હથિયાર વડે નુકસાન પહોંચાડવાની ધમકી,
- જાતીય હિંસા⁷ જેમ કે બળાત્કાર, છેદનથી હુમલો અને જાતીય હુમલો (આમાં ઓનલાઇન તત્વ શામેલ હોઈ શકે છે જે જાતીય હિંસાને સરળ બનાવે છે, ધમકી આપે છે અને/અથવા પ્રોત્સાહિત કરે છે),
- જાતીય સતામણી⁸ જેમ કે જાતીય ટીકાઓ, ટિપ્પણીઓ, ટ્રુકાઓ અને ઓનલાઇન જાતીય સતામણી, જે એકલ અથવા દુરુપયોગની વ્યાપક પદ્ધતિનો હિસ્સો હોઈ શકે છે,
- કોઈને સંમતિ વિના જાતીય પ્રવૃત્તિમાં સામેલ કરવા માટે, જેમ કે કોઈને કપડાં ઉતારવા, પોતાને જાતીય રીતે સ્પર્શ કરવા અથવા અન્ય વ્યક્તિ સાથે જાતીય પ્રવૃત્તિમાં જોડાવા માટે મજબૂર કરવું,
- સંમતિથી અને બિન-સંમતિથી બનાવવી અથવા નગ્ન અને અર્ધ-નગ્ન છબીઓ શેર કરવી⁹,
- અપસ્ક્રીટિંગ¹⁰ જેમાં સામાન્ય રીતે જાતીય પ્રસન્નતા મેળવવા માટે તેના ગુપ્ત અથવા નિતંબને જોવાના હેતુથી, અથવા પીડિતને અપમાનિત કરવા, તકલીફ આપવાનું અથવા ભયનું કારણ બનવા માટે કોઈ વ્યક્તિના કપડાંની અંદરથી તેની પરવાનગી વગર તસવીર લેવાનો સમાવેશ થાય છે, અને
- દીક્ષા/હેઝિંગ પ્રકારની હિંસા અને ધાર્મિક વિધિઓ (આમાં કોઈ વ્યક્તિને ગ્રૂપમાં દાખલ કરવાની રીત તરીકે ઉપયોગમાં લેવાતી સતામણી, દુરુપયોગ અથવા અપમાનને લગતી પ્રવૃત્તિઓ શામેલ હોઈ શકે છે અને તેમાં ઓનલાઇન તત્વ પણ શામેલ હોઈ શકે છે).

બાળ ગુનાહિત શોષણ અને બાળ જાતીય શોષણ

38. બાળ ગુનાહિત શોષણ અને બાળ જાતીય શોષણ બંને અત્યંત ગંભીર બાળ દુર્વ્યવહારના સ્વરૂપો છે, જ્યાં વ્યક્તિ અથવા સંગઠિત જૂથ બાળક સાથે સત્તાના અસંતુલનનો લાભ લઈને તેનું શોષણ કરે છે. બાળકને ગુનાહિત અથવા જાતીય પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેવા માટે છેતરવું. તેમાં પીડિતને

⁷ જાતીય હિંસા વિશે વધુ માહિતી માટે ભાગ પાંચ જુઓ.

⁸ જાતીય સતામણી વિશે વધુ માહિતી માટે ભાગ પાંચ જુઓ.

⁹ યુકેસીઆઈએસ માર્ગદર્શન: શિક્ષણ સેટિંગ્સ માટે નગ્ન અને અર્ધ-નગ્ન શેર કરવા અંગે સલાહ

¹⁰ 'અપસ્ક્રીટિંગ' વિશે વધુ માહિતી માટે પરિશિષ્ટ A જુઓ.

જરૂરી અથવા જોઈતી કોઈ વસ્તુના બદલામાં, અને/અથવા ગુનેગાર કે સુવિધા આપનારના નાણાકીય લાભ અથવા વધેલા દરજ્જા માટે અને/અથવા હિંસા કે હિંસાની ધમકી દ્વારા વિનિમયનો સમાવેશ થઈ શકે છે. આ એક સંગઠિત નેટવર્ક અથવા ગેંગ દ્વારા આચરવામાં આવી શકે છે અથવા સરળ બનાવવામાં આવી શકે છે, અને પીડિત આ જૂથના ભાગ તરીકે ઓળખાવી શકે છે. બાળ ગુનાહિત શોષણ અને બાળ જાતીય શોષણ પુરુષ અને સ્ત્રી બંને બાળકોને અસર કરી શકે છે, અને તેમાં એવા બાળકોનો સમાવેશ થઈ શકે છે જેમને શોષણના હેતુ માટે ખસેડવામાં આવ્યા હોય (જેને સામાન્ય રીતે માનવ તસ્કરી કહેવાય છે). આ આધુનિક ગુલામી બની શકે છે, અને આધુનિક ગુલામી વૈધાનિક માર્ગદર્શનમાં વધુ માહિતી ઉપલબ્ધ છે. આ માર્ગદર્શન અનુસાર, જ્યારે સંભવિત પીડિતની ઓળખ થાય ત્યારે સંબંધિત બાળ સંરક્ષણ અને આધુનિક ગુલામી રેફરલ પૂર્ણ કરવું જોઈએ.

બાળ ગુનાહિત શોષણ (CCE)¹¹

39. CCE ના કેટલાક વિશિષ્ટ સ્વરૂપોમાં બાળકોને કાઉન્ટી લાઇન મારફતે દવાઓ અથવા પૈસાની હેરફેર¹², ગાંજાની ફેક્ટરીઓમાં કામ કરવું, દુકાનદારી અથવા ખિસ્સા કાપવું શામેલ હોઈ શકે છે. તેમની સાથે વાહનનો ગુનો કરવા અથવા અન્ય લોકોને ગંભીર ધમકી આપવા/ગંભીર હિંસા કરવા માટે બળજબરી કરવામાં આવી શકે છે.

40. આ પ્રકારના શોષણથી બાળકો જાળમાં ફસાઈ શકે છે, કારણ કે ગુનેગારો પીડિતોને (અને તેમના પરિવારોને) હિંસાની ધમકી આપી શકે છે અથવા દેવાની જાળમાં ફસાવી શકે છે. તેમને છરી જેવા હથિયારો રાખવા માટે મજબૂર કરવામાં આવી શકે છે અથવા અન્ય લોકોથી થતા નુકસાન સામે રક્ષણની ભાવના માટે છરી રાખવાનું શરૂ કરી શકે છે. જે બાળકોનું ગુનાહિત શોષણ થાય છે તેમની નબળાઈઓને પુખ્ત વયના લોકો અને વ્યાવસાયિકો દ્વારા ઓળખવી જોઈએ અને તેમને પીડિત તરીકે ગણવા જોઈએ. બાળકના શોષણ, દુર્વ્યવહાર અથવા માનવ તસ્કરી માટે સંમતિ આપવી શક્ય નથી, અને પ્રવૃત્તિ એવી લાગે તો પણ કે જેના માટે તેઓ સંમત થયા હોય, તેમનું ગુનાહિત શોષણ થયું હોઈ શકે છે.

41. એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે જે છોકરીઓનું ગુનાહિત શોષણ થાય છે તેમનો અનુભવ છોકરાઓ કરતા ઘણો અલગ હોઈ શકે છે. સૂચકાંકો સમાન ન પણ હોઈ શકે, તેમ છતાં વ્યાવસાયિકોએ વાકેફ હોવું જોઈએ કે છોકરીઓ પણ ગુનાહિત શોષણના જોખમમાં છે. એ પણ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે ગુનાહિત શોષણનો ભોગ બનતા છોકરાઓ અને છોકરીઓ બંને જાતીય શોષણના ઉચ્ચ જોખમમાં હોઈ શકે છે.

બાળ જાતીય શોષણ (CSE)

42. CSE એ બાળ જાતીય શોષણનું એક સ્વરૂપ છે. જાતીય દુર્વ્યવહારમાં શારીરિક સંપર્ક જેમાં ભેદન દ્વારા હુમલો (ઉદાહરણ તરીકે બળાત્કાર અથવા કોઈ વસ્તુ વડે પ્રવેશ કરાવી હુમલો) અથવા હસ્તમૈથુન, ચુંબન, રબિંગ અને કપડાની બહાર સ્પર્શ જેવી પ્રવૃત્તિઓ શામેલ હોઈ શકે છે. તેમાં બિન-સંપર્ક પ્રવૃત્તિઓ સામેલ હોઈ શકે છે, જેમ કે જાતીય તસવીરોના નિર્માણમાં બાળકોને શામેલ કરવા, બાળકોને જાતીય તસવીરો જોવા અથવા જાતીય પ્રવૃત્તિઓ જોવા બળજબરી કરવી, બાળકોને જાતીય

¹¹ હોમ ઓફિસની ગંભીર હિંસા વ્યૂહરચનાના પાના 48 પર [બાળ ગુનાહિત શોષણ વ્યાખ્યા અંગેની માહિતી જુઓ](#)

¹² કાઉન્ટી લાઇન્સ એ સમર્પિત મોબાઇલ ફોન લાઇનો અથવા “ડીલ લાઇન” ના અન્ય સ્વરૂપોનો ઉપયોગ કરીને ગેરકાયદેસર માદક દ્રવ્યોની હેરફેરમાં સંકળાયેલા ગેંગ અને સંગઠિત ગુનાહિત નેટવર્ક્સનું વર્ણન કરવા માટે વપરાતો શબ્દ છે. હોમ ઓફિસની કાઉન્ટી લાઇન્સ સલાહની વિક્સ પાના 171 પર ગંભીર હિંસાની માહિતીમાં આપવામાં આવી છે.

અયોગ્ય રીતે વર્તવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવું અથવા ઇન્ટરનેટ મારફત દુરુપયોગ માટે બાળકને તૈયાર કરવું.

43. CSE સમય સાથે વારે વારે થઈ શકે છે અથવા એક-બે વારની ઘટના બની શકે છે, અને બાળકની તાત્કાલિક જાણ વગર થઈ શકે છે, દા.ત. અન્ય લોકોના માધ્યમે સોશિયલ મીડિયા પર તેમની તસવીરો અથવા વીડિયો શેર કરવી.

44. CSE કોઈપણ બાળકને પ્રભાવિત કરી શકે છે, કે જેને જાતીય પ્રવૃત્તિઓમાં શામેલ થવા માટે મજબૂર કરવામાં આવ્યું હોય. આમાં 16 અને 17 વર્ષના બાળકોનો સમાવેશ થાય છે જે કાયદેસર રીતે સેક્સ માટે સંમતિ આપી શકે છે. આ કોઈ વ્યક્તિ અથવા સંગઠિત નેટવર્ક¹³ દ્વારા આચરવામાં આવી શકે છે અને મોટાભાગનો જાતીય અત્યાચાર પીડિતના અગાઉથી પરિચિત લોકો દ્વારા કરવામાં આવે છે. કેટલાક બાળકોને ખ્યાલ નહીં આવે કે તેમનું શોષણ થઈ રહ્યું છે અને તેઓ માને છે કે તેઓ સાચા રોમેન્ટિક સંબંધમાં છે. CCE ની જેમ જ, પીડિતો હંમેશા ઓળખાતા નથી અને બળજબરી હેઠળ કરેલા કાર્યો માટે તેમને ગુનેગાર ઠેરવવામાં આવી શકે છે. આ એક મહત્વપૂર્ણ ચિંતાનો વિષય છે, કારણ કે વ્યાવસાયિકો સતત એવા કિસ્સાઓનો સામનો કરે છે જ્યાં બાળકો તેઓ જે દુર્વ્યવહારનો અનુભવ કરી રહ્યા છે તેને સંપૂર્ણપણે સમજ્યા વિના તેમના પર નિયંત્રણ મેળવવામાં આવે છે, તેમને ફસાવવામાં આવે છે અને તેમનું શોષણ કરવામાં આવે છે.

ધરેલું દુર્વ્યવહાર

45. ધરેલું દુર્વ્યવહારમાં વર્તણૂકોની વિશાળ શ્રેણીનો સમાવેશ થઈ શકે છે અને તે એક જ ઘટના અથવા ઘટનાઓની શ્રેણી હોઈ શકે છે. તે દુર્વ્યવહાર મનોવૈજ્ઞાનિક, શારીરિક, જાતીય, નાણાકીય અથવા ભાવનાત્મક હોઈ શકે છે પરંતુ તે આટલા સુધી મર્યાદિત નથી. બાળકો ધરેલું દુર્વ્યવહારના પીડિત બની શકે છે. તેઓ ધરે દુર્વ્યવહારની અસરો જોઈ, સાંભળી અથવા અનુભવી શકે છે અને/અથવા તેમના પોતાના ગાઢ સંબંધોમાં ધરેલું દુર્વ્યવહાર ભોગવી શકે છે (કિશોર સંબંધ દુર્વ્યવહાર). આ તમામ બાબતો તેમના સ્વાસ્થ્ય, સુખાકારી અને શીખવાની ક્ષમતા પર નુકસાનકારક અને લાંબા ગાળાની અસર કરી શકે છે.

સ્ત્રી જનનાંગ વિકૃતિ

46. જ્યારે તમામ કર્મચારીઓએ સ્ત્રી જનનાંગ વિકૃતિ અંગેની કોઈપણ ચિંતાઓ સંબંધિત નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપુટી) સાથે વાત કરવી જોઈએ, ત્યારે શિક્ષકો પર **ચોક્કસ કાનૂની ફરજ છે**.¹⁴ જો કોઈ શિક્ષક, વ્યવસાયમાં તેમના કામ દરમિયાન, શોધે છે કે 18 વર્ષથી ઓછી ઉંમરની છોકરી પર સ્ત્રી જનનાંગ વિકૃતિનું કૃત્ય કરવામાં આવ્યું હોય તેવું જણાય છે, તો શિક્ષકે આની જાણ પોલીસને કરવી આવશ્યક છે. વધુ માહિતી માટે પાનું 176 જુઓ વધુ માહિતી માટે.

¹³ બાળ જાતીય શોષણ અંગેની સ્વતંત્ર તપાસ સમિતિ: એક સંગઠિત નેટવર્ક બે કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ (પછી ભલે તેમની ઓળખ થઈ હોય કે ન થઈ હોય) દ્વારા વર્ગીકૃત થયેલ છે જેઓ એકબીજાથી પરિચિત હોય (અથવા એકબીજા સાથે સંકળાયેલા હોય) અને બાળકોના જાતીય શોષણમાં સંડોવાયેલા હોય અથવા તેને સરળ બનાવતા હોય. બાળકોના જાતીય શોષણમાં સંડોવાયેલા શોષણના હેતુ માટે બાળકોનો અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે પરિચય કરાવવો, જાતીય શોષણના હેતુ માટે બાળકની માનવ તસ્કરી કરવી, બાળક સાથેની જાતીય પ્રવૃત્તિઓ માટે નાણાં સ્વીકારવા અથવા બાળક સાથે જાતીય પ્રવૃત્તિઓ માટે પોતાની મિલકતનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપવાનો સમાવેશ થાય છે.

¹⁴ સ્ત્રી જનનાંગ વિકૃતિ અધિનિયમ 2003 ની કલમ 5B(11) (a) હેઠળ, ઇંગ્લેન્ડના સંદર્ભમાં, “શિક્ષક” નો અર્થ શિક્ષણ અધિનિયમ 2002 ની કલમ 141A(1) હેઠળની વ્યક્તિ થાય છે (ઇંગ્લેન્ડની શાળાઓ અને અન્ય સંસ્થાઓમાં શિક્ષણ કાર્ય કરવા માટે કાર્યરત અથવા રોકાયેલી વ્યક્તિઓ).

માનસિક સ્વાસ્થ્ય

47. તમામ કર્મચારીઓએ વાકેફ હોવું જોઈએ કે માનસિક સ્વાસ્થ્ય સમસ્યાઓ, કેટલાક કિસ્સાઓમાં, સુરક્ષા ચિંતાઓમાં પરિણમી શકે છે. આમાં સ્વયં-નુકસાન, આત્મહત્યાના વિચારો અથવા આત્મહત્યાનું જોખમ શામેલ હોઈ શકે છે. તેઓ એ બાબતનો સંકેત પણ હોઈ શકે છે કે બાળક અત્યાચાર, ઉપેક્ષા અથવા શોષણનો ભોગ બન્યું છે અથવા તેના જોખમમાં છે.

48. માત્ર યોગ્ય રીતે પ્રશિક્ષિત વ્યાવસાયિકોએ જ માનસિક સ્વાસ્થ્ય સમસ્યાનું નિદાન કરવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ. શિક્ષણ કર્મચારીઓ, તેમ છતાં, દરરોજ બાળકોનું નિરીક્ષણ કરવા અને જેમના વર્તનથી સંકેત મળે છે કે તેઓ માનસિક સ્વાસ્થ્ય સમસ્યા અનુભવી રહ્યા છે અથવા તેમનામાં આવી સમસ્યા વિકસાવવાનું જોખમ છે તેમને ઓળખવા માટે સારી સ્થિતિમાં છે. જો કોઈ બાળક તેના માનસિક સ્વાસ્થ્ય સાથે સંઘર્ષ કરી રહ્યું હોય, સ્વયં-નુકસાન કરતું હોય, ખાવાની વિકૃતિ ધરાવતું હોય અથવા આત્મહત્યાના વિચારો અનુભવી રહ્યું હોય અને પોતાનું જીવન સમાપ્ત કરવાની યોજના બનાવી રહ્યું હોય, તો સંભવિત ચેતવણી સંકેતો હોવાની સંભાવના છે જેને શિક્ષણ કર્મચારીઓ ઓળખવા માટે અનુકૂળ સ્થિતિમાં છે.

આમાં નીચેનાનો સમાવેશ થઈ શકે છે:

- વર્તનમાં નોંધપાત્ર ફેરફારો,
- ઊંઘવામાં સતત મુશ્કેલી,
- સામાજિક પરિસ્થિતિઓમાંથી દૂર થઈ જવું,
- જે વસ્તુઓ સામાન્ય રીતે ગમતી હોય તે કરવાની ઇચ્છા ન હોવી, અને
- સ્વયં-નુકસાનના શારીરિક સંકેતો અથવા પોતાની જાતની ઉપેક્ષા.

49. આ વર્તણૂકો દર્શાવતું દરેક બાળક આત્મહત્યાનું જોખમ ધરાવતું નથી હોતું અથવા માનસિક સ્વાસ્થ્ય ચિંતા ધરાવતું નથી હોતું. તેમ છતાં, આ અને અન્ય સંભવિત ચેતવણી ચિહ્નોને ઓળખીને, શિક્ષણ કર્મચારીઓ એવા બાળકોને ઓળખી શકે છે કે જેઓ તેમના માનસિક સ્વાસ્થ્ય સાથે સંઘર્ષ કરી રહ્યા હોય અને આત્મહત્યા કરવાનું વિચારી રહ્યા હોય અને તેમને સહાય તથા મહત્વપૂર્ણ પ્રારંભિક હસ્તક્ષેપ આપી શકે છે. શાળાઓ અને કોલેજોએ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે તેઓ જે કોઈપણ હસ્તક્ષેપ આપે છે તે સલામત અને અસરકારક સાબિત થયેલ હોય અને જરૂરિયાત તથા શિક્ષણના તબક્કા માટે યોગ્ય હોય.

50. જો કર્મચારીઓને બાળકના માનસિક સ્વાસ્થ્ય વિશે કોઈ ચિંતા હોય કે જે સુરક્ષા ચિંતા પણ છે, તો તેઓએ પોતાની બાળ સુરક્ષા નીતિનું પાલન કરવું જોઈએ અને પોતાના નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી અથવા ડેપ્યુટી સાથે વાત કરવી જોઈએ. જો કર્મચારીઓને લાગે કે બાળક જોખમમાં છે, તો તેઓએ 999 પર કોલ કરવો જોઈએ અથવા માતાપિતા/સંભાળ રાખનાર અથવા અન્ય યોગ્ય વ્યક્તિ દ્વારા તાત્કાલિક એ એન્ડ ઇ (કટોકટી વિભાગ) માં લઈ જવાની વ્યવસ્થા કરવી જોઈએ. જો બાળકને તેના માનસિક સ્વાસ્થ્ય માટે તાત્કાલિક મદદની જરૂર હોય, પરંતુ તે કટોકટી નથી, તો કર્મચારીઓ એનએચએસ 111 ઓનલાઇન પરથી મદદ મેળવી શકે છે અથવા 111 પર કોલ કરી શકે છે અને માનસિક સ્વાસ્થ્ય વિકલ્પ

પસંદ કરી શકે છે.

ગંભીર હિસા

51. ગંભીર હિસા એ એક સતત ચાલતી સુરક્ષા ચિંતા છે. આમાં શારીરિક હુમલો, હથિયારો રાખવા, ધમકી આપવી અથવા તેનો ઉપયોગ કરવો સામેલ હોઈ શકે છે, જે ઘણીવાર સાથીઓ વચ્ચેના સંઘર્ષ અથવા ગુંડાગીરીના સંદર્ભમાં હોય છે, અને તે ગુનાહિત શોષણ સાથે પણ સંકળાયેલ હોઈ શકે છે. કર્મચારીઓએ બાળક દ્વારા હથિયાર રાખવા અથવા તેનો ઉપયોગ કરવા (અથવા તેમ કરવાનો ઇરાદો વ્યક્ત કરવા) અંગેની કોઈપણ ચિંતાની જાણ નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપુટી) ને કરવી જોઈએ. નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારીએ વ્યક્તિગત વિદ્યાર્થી અને શાળામાં અન્ય બંને માટેના જોખમનું મૂલ્યાંકન કરવું જોઈએ, વ્યાપક માહિતી અથવા ચિંતાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, અને યોગ્ય પગલાં લેવા જોઈએ. જોખમના આધારે, તેઓએ સુરક્ષા અને સહાય યોજના અમલમાં મૂકવી જોઈએ, અને જ્યાં સુસંગત હોય ત્યાં, સાથીઓ વચ્ચેના સંઘર્ષને ઘટાડવા માટેના પગલાં પર વિચાર કરવો જોઈએ.

52. બાળકોને હિસાથી બચાવવામાં, પીડિતો તેમજ જેઓ હિસા આચરવાના જોખમમાં હોય અથવા તેમાં સંડોવાયેલા હોય (જેઓ પોતે પણ પીડિત હોઈ શકે છે) તેમને સુરક્ષિત રાખવામાં શાળાઓ મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે. સ્ટાફ એવા સંકેતો પ્રત્યે સતર્ક રહેવું જોઈએ કે બાળક ગંભીર હિસાના જોખમમાં હોઈ શકે છે અથવા તેમાં સામેલ હોઈ શકે છે. જે બાળકોનું શિક્ષણ ખોરવાઈ ગયું હોય (દા.ત. સસ્પેન્શન, કાયમી બહિષ્કાર, વૈકલ્પિક જોગવાઈમાં વિતાવેલો સમય) અથવા ગુનાહિત ભૂતકાળ હોય તેવા બાળકો માટે આ જોખમો વધારે હોય છે. શાળાઓએ શાળાના દિવસની આસપાસ બાળકો ક્યારે સૌથી વધુ જોખમમાં હોઈ શકે છે તે અંગે પણ સતર્ક રહેવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ (ઉદાહરણ તરીકે, શાળા પછી તરત જ). ગંભીર હિસા સંબંધિત સૂચકાંકો, જોખમી પરિબલો અને રક્ષણાત્મક પગલાં અંગેની વધુ માહિતી પરિશિષ્ટ A માં આપવામાં આવી છે.

53. જેમને જોખમમાં માનવામાં આવે છે તેમના માટે વહેલી, પુરાવા-આધારિત સહાય, તેમજ ચિંતાઓ ઉભી થાય ત્યારે નિર્ણાયક મુદ્દાઓ પર, મહત્વપૂર્ણ છે. આમાં વિશ્વસનીય પુખ્ત વયના લોકોની પહોંચ, સામાજિક અને ભાવનાત્મક કૌશલ્ય સમર્થન, અને જ્યાં ઉપલબ્ધ હોય ત્યાં માર્ગદર્શન અથવા રોગનિવારક સમર્થન જેવા લક્ષિત હસ્તક્ષેપનો સમાવેશ થાય છે (પુરાવા-આધારિત સમર્થન પર વ્યવહારુ માર્ગદર્શન યુથ એન્ડોવમેન્ટ ફંડ (વાયઇએફ તરફથી ઉપલબ્ધ છે જે હિસા અટકાવવા માટેનું પુરાવા કેન્દ્ર છે).

54. નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારીઓ રેફરલ્સ અંગે અને પોલીસનો ક્યારે સંપર્ક કરવો તે અંગે વધુ માર્ગદર્શન પરિશિષ્ટ B (રેફરલ્સનું સંચાલન) માં મેળવી શકે છે.

વધારાની માહિતી અને સહાય

55. વિભાગીય સલાહ ‘જો તમને ચિંતા હોય કે બાળકની ઉપેક્ષા કે શોષણ થઈ રહ્યું છે તો શું કરવું: વ્યાવસાયિકો માટે સલાહ’ દુર્વ્યવહાર અને ઉપેક્ષાને સમજવા અને ઓળખવા વિશે વધુ માહિતી પ્રદાન કરે છે. તે સલાહમાં દુર્વ્યવહાર અને ઉપેક્ષાના સંભવિત સૂચકોના ઉદાહરણો દર્શાવવામાં આવ્યા છે અને તે ખાસ કરીને શાળા અને કોલેજના કર્મચારીઓ માટે મદદરૂપ થશે. NSPCC વેબસાઇટ પણ દુર્વ્યવહાર અને ઉપેક્ષા તથા શેનું ધ્યાન રાખવું તે અંગે ઉપયોગી વધારાની માહિતી પૂરી પાડે છે.

56. પરિશિષ્ટ A માં અત્યાચારના ચોક્કસ સ્વરૂપો, શોષણ અને સુરક્ષાત્મક મુદ્દાઓ વિશે મહત્વપૂર્ણ વધારાની માહિતી સમાવિષ્ટ છે. શાળા અને કોલેજના આગેવાનો તેમજ બાળકો સાથે સીધા કામ કરતા કર્મચારીઓએ પરિશિષ્ટ A વાંચવું જોઈએ.

જો બાળક વિશે કોઈ ચિંતા હોય તો શાળા અને કોલેજના કર્મચારીઓએ શું કરવું જોઈએ

57. બાળકો સાથે કામ કરતા તમામ કર્મચારીઓને સલાહ આપવામાં આવે છે કે તેઓ ‘અહીં આવું ન બની શકે’ એવી માનસિકતા રાખવાને બદલે ‘અહીં પણ આવું બની શકે છે’ તેવો જાગૃત અભિગમ જાળવી રાખે.
58. જો કર્મચારીઓને બાળકના કલ્યાણ વિશે કોઈપણ ચિંતા હોય, તો તેમણે તેના પર તાત્કાલિક પગલાં લેવા જોઈએ. જ્યારે કર્મચારીઓને કોઈ બાળક વિશે ચિંતા હોય ત્યારે તેમના માટેની પ્રક્રિયા દર્શાવતા ફ્લોચાર્ટ માટે પૃષ્ઠ 27 જુઓ.
59. કર્મચારીઓએ તેમની શાળા અથવા કોલેજની બાળ સંરક્ષણ નીતિનું પાલન કરવું જોઈએ અને નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપ્યુટી) સાથે તાત્કાલિક ચર્ચા કરવી જોઈએ.
60. આમાં શામેલ હોઈ શકે છે:
- શાળા અથવા કોલેજની પોતાની આંતરિક સહાયક પ્રક્રિયાઓ દ્વારા બાળક માટે કોઈપણ સહાયનું સંચાલન કરવું, જેમાં બાળકને વધારાના જોખમમાં ન મૂકતી હોય તેવી પરિસ્થિતિમાં બાળકની સુખાકારીને વધુ સમર્થન આપવા માટે નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપ્યુટી) એ માતાપિતા અથવા સંભાળ રાખનારાઓને જાણ કરવી જોઈએ કે કેમ તે ધ્યાનમાં લેવાનો સમાવેશ થાય છે,
 - પારિવારિક સહાય આકારણી અથવા સમુદાય-આધારિત વહેલી મદદની આકારણી હાથ ધરવી¹⁵, અથવા
 - સ્થાનિક સત્તામંડળની બાળ સામાજિક સંભાળને રેફરલ કરવું ¹⁶(ઉદાહરણ તરીકે, જ્યાં બાળક જરૂરિયાતમંદ હોય અથવા તેને નોંધપાત્ર નુકસાન થવાનું જોખમ હોય).
61. સુરક્ષા ચિંતાઓ અંગે ચર્ચા કરવા માટે નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપ્યુટી) હંમેશા ઉપલબ્ધ હોવા જોઈએ. જો અસાધારણ સંજોગોમાં, નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપ્યુટી) ઉપલબ્ધ ન હોય, તો આનાથી યોગ્ય પગલાં લેવામાં વિલંબ થવો જોઈએ નહીં. કર્મચારીઓએ વરિષ્ઠ નેતૃત્વ ટીમના સભ્ય સાથે વાત કરવાનું વિચારવું જોઈએ અને/અથવા સ્થાનિક સત્તામંડળની બાળ સામાજિક સંભાળ પાસેથી સલાહ લેવી જોઈએ. આ સંજોગોમાં, લેવાયેલા કોઈપણ પગલાં શક્ય તેટલી વહેલી તકે નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપ્યુટી) સાથે શેર કરવા જોઈએ.
62. કર્મચારીઓએ એવું માની લેવું જોઈએ નહીં કે કોઈ સાથીદાર અથવા અન્ય કોઈ વ્યાવસાયિક પગલાં લેશે અને એવી માહિતી શેર કરશે કે જે બાળકને સુરક્ષિત રાખવામાં મહત્વપૂર્ણ હોઈ શકે છે. તેઓએ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે યોગ્ય સેવાની જોગવાઈની અસરકારક ઓળખ, મૂલ્યાંકન અને ફાળવણી માટે પ્રારંભિક માહિતીની આપ-લે મહત્વપૂર્ણ છે, ભલે આ સમસ્યાઓ પ્રથમ વખત ઉભી

¹⁵ પારિવારિક સહાય આકારણીઓ અને સેવાઓની જોગવાઈ વિશે વધુ માહિતી ‘બાળકોની સુરક્ષા માટે સાથે મળીને કાર્ય કરવું’ માં આપવામાં આવી છે.

¹⁶ ‘બાળકોની સુરક્ષા માટે સાથે મળીને કાર્ય કરવું’ નિર્ધારિત કરે છે કે સુરક્ષા ભાગીદારોએ ગ્રેશોલ્ડ દસ્તાવેજ પ્રકાશિત કરવો જોઈએ જેમાં આકારણી માટે અને કલમ 17 અને 47 હેઠળ વૈધાનિક સેવાઓ માટે સ્થાનિક સત્તામંડળની બાળ સામાજિક સંભાળને કેસ ક્યારે મોકલવો તે માટેના માપદંડો, જરૂરિયાતના સ્તર સહિત, શામેલ હોવા જોઈએ. સ્થાનિક સત્તામંડળોએ, તેમના ભાગીદારો સાથે મળીને, આકારણી માટે સ્થાનિક પ્રોટોકોલ વિકસાવવા અને પ્રકાશિત કરવા જોઈએ. સ્થાનિક પ્રોટોકોલે એકવાર બાળકને સ્થાનિક સત્તામંડળની બાળ સામાજિક સંભાળમાં રેફર કરવામાં આવે પછી કેસોનું સંચાલન કેવી રીતે કરવામાં આવશે તે માટે સ્પષ્ટ વ્યવસ્થાઓ નક્કી કરવી જોઈએ.

થાય ત્યારે હોય અથવા જ્યાં બાળક સ્થાનિક સત્તામંડળની બાળ સામાજિક સંભાળ માટે પહેલેથી જ જાણીતું હોય (જેમ કે જરૂરિયાતમંદ બાળક અથવા સુરક્ષા યોજના ધરાવતું બાળક).

63. માહિતી સંરક્ષણ કાયદા બાળકોને સુરક્ષિત રાખવા અને તેમના કલ્યાણને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુઓ માટે માહિતી શેર કરવામાં અવરોધરૂપ બનતા નથી. જો માહિતી શેર કરવા વિશે કોઈ શંકા હોય, તો કર્મચારીઓએ નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપુટી) સાથે વાત કરવી જોઈએ. માહિતી શેર કરવા અંગેના ડરને બાળકોની સુરક્ષા અને તેમના કલ્યાણને પ્રોત્સાહન આપવાની જરૂરિયાતના માર્ગમાં આવવા દેવો જોઈએ નહીં.

સમુદાય-આધારિત વહેલી મદદ આકારણી

64. જો બાળકોને વૈધાનિક બાળ સેવાઓના સમર્થનની જરૂર ન હોય, તો નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપુટી) સામાન્ય રીતે અન્ય એજન્સીઓ સાથે સંપર્ક સાધવાનું અને યોગ્ય આંતર-એજન્સી મૂલ્યાંકન સ્થાપિત કરવાનું નેતૃત્વ કરશે. કર્મચારીઓએ આ મૂલ્યાંકન હાથ ધરવામાં અન્ય એજન્સીઓ અને વ્યાવસાયિકોને સમર્થન આપવું જરૂરી હોઈ શકે છે, કેટલાક કિસ્સાઓમાં તેઓ મુખ્ય પ્રેક્ટિશનર તરીકે કાર્ય કરે છે. પારિવારિક સહાયની જરૂરિયાતના અસરકારક મૂલ્યાંકન પર વધુ માર્ગદર્શન 'બાળકોની સુરક્ષા માટે સાથે મળીને કાર્ય કરવું' માં મળી શકે છે. આવા કોઈપણ કેસોને સતત સમીક્ષા હેઠળ રાખવા જોઈએ અને જો બાળકની પરિસ્થિતિમાં સુધારો ન થાય અથવા ખરાબ થઈ રહી હોય, તો વૈધાનિક સેવાઓ માટે સ્થાનિક સત્તામંડળની બાળ સામાજિક સંભાળને રેફરલ કરવા અંગે વિચારણા કરવી જોઈએ. વૈકલ્પિક રીતે, લાયકાત ધરાવતા મુખ્ય પ્રેક્ટિશનરો (એટલે કે સામાજિક કાર્યકર નહીં) જેઓ વૈધાનિક હસ્તક્ષેપ પહેલાં મૂલ્યાંકનનું નેતૃત્વ કરી શકે છે તેઓ કલમ 17 સુધી અને તેનો સમાવેશ કરીને પરિવારો સાથે કામ કરવાનું ચાલુ રાખી શકે છે.

વૈધાનિક બાળકોની સામાજિક સંભાળ આકારણીઓ અને સેવાઓ

65. જ્યાં કોઈ બાળક નુકસાન સહન કરી રહ્યું હોય, અથવા નુકસાન સહન કરવાની સંભાવના હોય, ત્યાં સ્થાનિક સત્તામંડળની બાળ સામાજિક સંભાળને અને જો યોગ્ય હોય તો પોલીસને, (જુઓ પોલીસને ક્યારે બોલાવવી: શાળાઓ અને કોલેજો માટે માર્ગદર્શન (npcc.police.uk)) તાત્કાલિક રેફરલ કરવામાં આવે તે મહત્વપૂર્ણ છે. રેફરલ્સે સ્થાનિક રેફરલ પ્રક્રિયાને અનુસરવું જોઈએ.

66. સ્થાનિક સત્તામંડળની બાળ સામાજિક સંભાળ આકારણીઓએ વિચારવું જોઈએ કે ઘરની બહારના સંદર્ભોમાં બાળકોને ક્યાં નુકસાન પહોંચાડવામાં આવી રહ્યું છે¹⁷, તેથી તે મહત્વપૂર્ણ છે કે શાળાઓ અને કોલેજો રેફરલ પ્રક્રિયાના ભાગ રૂપે શક્ય તેટલી વધુ માહિતી પૂરી પાડે. આનાથી કોઈપણ આકારણી ઉપલબ્ધ તમામ પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લઈ શકશે અને આવા નુકસાનને પહોંચી વળવા માટે સંદર્ભિત અભિગમ સક્ષમ બનશે.

¹⁷ પરિવારના ઘરની બહારના વધારાના-પારિવારિક નુકસાન અને વાતાવરણ વિશે વધુ માહિતી માટે 'બાળકોની સુરક્ષા માટે સાથે મળીને કાર્ય કરવું' જુઓ.

67. સ્થાનિક કાઉન્સિલને બાળ દુર્વ્યવહારની જાણ કરવા માટેનું ઓનલાઇન સાધન સ્થાનિક સત્તામંડળની સેવાઓ તરફ દોરી જાય છે.

જરૂરિયાતમંદ બાળકો

68. [બાળ અધિનિયમ 1989](#) હેઠળ જરૂરિયાતમંદ બાળકની વ્યાખ્યા એવા બાળક તરીકે કરવામાં આવી છે કે જે સેવાઓની જોગવાઈ વિના સ્વાસ્થ્ય અથવા વિકાસનું વ્યાજબી સ્તર પ્રાપ્ત કરવા અથવા જાળવી રાખવા માટે અસમર્થ હોય, અથવા જેનું સ્વાસ્થ્ય અને વિકાસ સેવાઓ વિના નોંધપાત્ર રીતે વધુ ક્ષતિગ્રસ્ત થવાની સંભાવના હોય; અથવા એવું બાળક જે દિવ્યાંગ હોય. સ્થાનિક સત્તામંડળોએ તેમના કલ્યાણની સુરક્ષા અને તેને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુઓ માટે જરૂરિયાતમંદ બાળકો માટે સેવાઓ પૂરી પાડવી જરૂરી છે. [જરૂરિયાતમંદ બાળકોનું બાળ અધિનિયમ 1989 ની કલમ 17](#) હેઠળ મૂલ્યાંકન કરવામાં આવી શકે છે. ‘બાળકોની સુરક્ષા માટે સાથે મળીને કાર્ય કરવું’ માં દર્શાવ્યા મુજબ, સ્થાનિક સત્તામંડળોએ, તેમના સુરક્ષા ભાગીદારો અને કોઈપણ સુસંગત એજન્સીઓ સાથે મળીને, આકારણીઓ અને સહાય માટે સ્થાનિક પ્રોટોકોલ વિકસાવવા, સંમત થવા અને પ્રકાશિત કરવા જોઈએ. આમાં નિર્ધારિત કરવું જોઈએ કે કલમ 17 હેઠળ બાળકો અને તેમના પરિવારોને સહાય કરવામાં મુખ્ય વ્યવસાયી તરીકે કોણ કાર્ય કરી શકે છે (જે માત્ર સામાજિક કાર્યકરો સુધી મર્યાદિત નથી).

નોંધપાત્ર નુકસાન સહન કરતા અથવા સહન કરવાની સંભાવના ધરાવતા બાળકો

69. જો સ્થાનિક સત્તામંડળો પાસે એવી શંકા કરવાનું વ્યાજબી કારણ હોય કે કોઈ બાળક નોંધપાત્ર નુકસાન સહન કરી રહ્યું છે અથવા તેને સહન કરવાની સંભાવના છે, તો તેઓ યોગ્ય સંસ્થાઓની મદદથી બાળ અધિનિયમ [1989 ની કલમ 47 હેઠળ પૂછપરછ](#) કરવાની કાનૂની ફરજ ધરાવે છે. આવી પૂછપરછો તેમને એ નક્કી કરવામાં સક્ષમ બનાવે છે કે શું તેઓએ બાળકના કલ્યાણનું રક્ષણ કરવા અને તેને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કોઈ પગલાં લેવા જોઈએ અને જ્યાં દુર્વ્યવહાર વિશે ચિંતાઓ હોય ત્યાં તે શરૂ કરવી આવશ્યક છે. આમાં અત્યાચાર, ઉપેક્ષા અને શોષણના તમામ સ્વરૂપોનો સમાવેશ થાય છે.

સ્થાનિક સત્તામંડળ શું પગલાં લેશે?

70. રેફરલ કરવામાં આવ્યાના એક કામકાજના દિવસની અંદર, સ્થાનિક સત્તામંડળના સામાજિક કાર્યકર્તાએ રેફર કરનારને તેની પહોંચ સ્વીકારવી જોઈએ અને આગળના પગલાં અને જરૂરી પ્રતિભાવના પ્રકાર વિશે નિર્ણય લેવો જોઈએ. આમાં નીચેના બાબતો નક્કી કરવાનો સમાવેશ થશે:

- શું બાળકને તાત્કાલિક રક્ષણની જરૂર છે અને તાત્કાલિક પગલાં લેવા જરૂરી છે,
- શું બાળક અને પરિવાર દ્વારા કોઈપણ સેવાઓની જરૂર છે અને કયા પ્રકારની સેવાઓ યોગ્ય રહેશે,
- શું બાળક જરૂરિયાતમંદ છે અને બાળ અધિનિયમ 1989 ની કલમ 17 હેઠળ તેનું મૂલ્યાંકન થવું જોઈએ. ‘બાળકોની સુરક્ષા માટે સાથે મળીને કાર્ય કરવું’ આકારણી પ્રક્રિયાની વિગતો પૂરી પાડે છે,
- શું એવી શંકા કરવાનું વ્યાજબી કારણ છે કે બાળક નોંધપાત્ર નુકસાન સહન કરી રહ્યું છે અથવા સહન કરવાની સંભાવના છે, અને શું પૂછપરછ થવી જોઈએ અને બાળ અધિનિયમ 1989 ની કલમ 47 હેઠળ બાળકનું મૂલ્યાંકન થવું જોઈએ. ‘બાળકોની સુરક્ષા માટે સાથે મળીને કાર્ય કરવું’ આકારણી પ્રક્રિયાની વિગતો પૂરી પાડે છે, અને

- શું સ્થાનિક સત્તામંડળને આગળ શું પગલાં લેવા તે નક્કી કરવામાં મદદ કરવા માટે વધુ નિષ્ણાત આકારણીઓની જરૂર છે.

71. જો આ માહિતી સમયસર ન મળે તો રેફર કરનારે યોગ્ય ફોલોઅપ લેવું જોઈએ.
72. જો સામાજિક કાર્યકરો વૈધાનિક મૂલ્યાંકન હાથ ધરવાનું નક્કી કરે, તો કર્મચારીઓએ તે મૂલ્યાંકનને સમર્થન આપવા માટે શક્ય તમામ પ્રયાસો કરવા જોઈએ, જરૂરિયાત મુજબ નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપ્યુટી) દ્વારા સમર્થિત.
73. જો રેફરલ પછી બાળકની પરિસ્થિતિમાં સુધારો થતો ન જણાય, તો રેફર કરનારે સ્થાનિક એસ્કેલેશન પ્રક્રિયાઓનું પાલન કરવાનું વિચારવું જોઈએ જેથી તેમની ચિંતાઓનું નિરાકરણ આવે અને સૌથી અગત્યનું, બાળકની સ્થિતિમાં સુધારો થાય.

રેકૉર્ડ રાખવા

74. તમામ ચિંતાઓ, થયેલી ચર્ચાઓ અને લેવાયેલા નિર્ણયો, અને તે નિર્ણયોના કારણો લેખિતમાં નોંધાયેલા હોવા જોઈએ. આ શાળા અથવા કોલેજ દ્વારા કેસનું સંચાલન કરવામાં આવ્યું છે તે અંગેની કોઈપણ ફરિયાદોનો જવાબ આપતી વખતે પણ મદદ કરશે. માહિતી ગુપ્ત રાખવી જોઈએ અને સુરક્ષિત રીતે સંગ્રહિત કરવી જોઈએ. દરેક બાળક માટે અલગ બાળ સંરક્ષણ ફાઇલમાં ચિંતાઓ અને રેફરલ્સ રાખવા તે સારી પ્રથા છે.

રેકૉર્ડ્સમાં નીચેની બાબતો સામેલ હોવી જોઈએ:

- ચિંતાનો સ્પષ્ટ અને વ્યાપક સારાંશ
- ચિંતા પર કઈ રીતે ફોલોઅપ લેવામાં આવ્યું અને તેનું નિરાકરણ કેવી રીતે લાવવામાં આવ્યું તેની સંપૂર્ણ વિગતો, અને ચિંતા પર કેવી રીતે આગળ કાર્યવાહી કરવામાં આવી અને તેનો ઉકેલ લાવવામાં આવ્યો તેની વિગતો, અને
- લેવાયેલા કોઈપણ પગલાં, લેવાયેલા નિર્ણયો અને પરિણામની નોંધ.

75. જો રેકૉર્ડિંગની જરૂરિયાતો વિશે કોઈ શંકા હોય, તો કર્મચારીઓએ નિયુક્ત સુરક્ષા અધિકારી (અથવા ડેપ્યુટી) સાથે ચર્ચા કરવી જોઈએ.

આ બધું શા માટે મહત્વપૂર્ણ છે?

76. સુરક્ષા જોખમોને સંબોધવા, સમસ્યાઓ વધતી અટકાવવા અને બાળકોના કલ્યાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે બાળકોને યોગ્ય સમયે યોગ્ય મદદ મળે તે મહત્વપૂર્ણ છે. સંશોધન અને સ્થાનિક બાળ સુરક્ષા વ્યવહાર સમીક્ષાઓએ અસરકારક પગલાં લેવામાં નિષ્ફળ રહેવાના જોખમો વારંવાર દર્શાવ્યા છે.¹⁸ સ્થાનિક બાળ સુરક્ષા વ્યવહાર વિશે વધુ માહિતી ‘બાળકોની સુરક્ષા માટે સાથે મળીને કાર્ય કરવું’ માં મળી શકે છે. નબળી પ્રેક્ટિસના ઉદાહરણોમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

નબળી પ્રેક્ટિસના ઉદાહરણોમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

¹⁸ ગંભીર કેસ સમીક્ષાઓનું વિશ્લેષણ gov.uk/government/publications/serious-case-reviews-analysis-lessons-and-challenges પર મળી શકે છે.

- દુર્વ્યવહાર અને ઉપેક્ષાના પ્રારંભિક સંકેતો પર પગલાં લેવામાં અને રેફર કરવામાં નિષ્ફળતા,
- નબળી રેકૉર્ડ જાળવણી,
- બાળકના વિચારો સાંભળવામાં નિષ્ફળતા,
- જ્યારે પરિસ્થિતિઓમાં સુધારો ન થતો હોય ત્યારે ચિંતાઓનું પુનઃ-મૂલ્યાંકન કરવામાં નિષ્ફળતા,
- સંસ્થાઓની અંદર અને વચ્ચે યોગ્ય લોકો સાથે માહિતી શેર ન કરવી,
- માહિતી ખૂબ ધીમેથી શેર કરવી, અને
- જેઓ પગલાં ન લેતા હોય તેવા વ્યાવસાયિકો સામે પડકારનો અભાવ.

જો શાળા અને કોલેજના કર્મચારીઓને અન્ય કોઈ સ્ટાફ સભ્ય વિશે સુરક્ષા ચિંતા અથવા આરોપ હોય તો શું કરવું જોઈએ

77. શાળાઓ અને કોલેજો પાસે સ્ટાફ સભ્યો (સપ્લાય સ્ટાફ, તાલીમાર્થી શિક્ષકો, સ્વયંસેવકો અને કોન્ટ્રાક્ટરો સહિત) વિશે કોઈપણ સુરક્ષા ચિંતા અથવા આરોપ (ભલે ગમે તેટલો નાનો હોય) નું સંચાલન કરવા માટે પ્રક્રિયાઓ અને પદ્ધતિઓ હોવી જોઈએ.

78. જો કર્મચારીઓને કોઈ સુરક્ષા ચિંતા હોય અથવા અન્ય સ્ટાફ સભ્ય (સપ્લાય સ્ટાફ, તાલીમાર્થી શિક્ષકો, સ્વયંસેવકો અને કોન્ટ્રાક્ટરો સહિત) વિશે બાળકોને નુકસાન પહોંચાડવાનો અથવા નુકસાનનું જોખમ ઊભું કરવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય, તો:

- આ બાબત મુખ્ય શિક્ષક અથવા આચાર્યને રેફર કરવી જોઈએ, જેઓ વિચારણા કરશે કે શું સ્થાનિક સત્તામંડળ નિયુક્ત અધિકારી (લાડો) ને આગળનું રેફરલ કરવું જરૂરી છે,
- જ્યાં મુખ્ય શિક્ષક અથવા આચાર્ય વિશે કોઈ ચિંતા/આરોપ હોય, ત્યાં આ બાબત ગવર્નરોના અધ્યક્ષ, વ્યવસ્થાપન સમિતિના અધ્યક્ષ અથવા સ્વતંત્ર શાળાના માલિકને જણાવવી જોઈએ, અને
- મુખ્ય શિક્ષક વિશે ચિંતા/આરોપના કિસ્સામાં, જ્યાં મુખ્ય શિક્ષક પોતે જ સ્વતંત્ર શાળાના એકમાત્ર માલિક પણ હોય, અથવા એવી પરિસ્થિતિ કે જ્યાં મુખ્ય શિક્ષકને આ બાબતની જાણ કરવામાં હિતોનો સંઘર્ષ હોય, તો આ બાબતની સીધી જાણ સ્થાનિક સત્તામંડળ નિયુક્ત અધિકારી (લાડો) ને કરવી જોઈએ. તમારા સ્થાનિક લાડોની વિગતો તમારા સ્થાનિક સત્તામંડળની વેબસાઇટ પર સરળતાથી ઉપલબ્ધ હોવી જોઈએ.

79. જો કર્મચારીઓને અન્ય કોઈ કર્મચારી સભ્ય (સપ્લાય સ્ટાફ, તાલીમાર્થી શિક્ષકો, સ્વયંસેવકો અથવા કોન્ટ્રાક્ટરો સહિત) વિશે કોઈ સુરક્ષા ચિંતા અથવા આરોપ હોય કે જે નુકસાનના થ્રેશોલ્ડને પૂર્ણ કરતો નથી, તો આ બાબત શાળા અથવા કોલેજની નીચલા સ્તરની ચિંતાઓની નીતિ અનુસાર શેર કરવી જોઈએ. વધુ વિગતો આ માર્ગદર્શનના ભાગ ચાર માં મળી શકે છે.

જો શાળા અથવા કોલેજની અંદર સુરક્ષા પદ્ધતિઓ અંગે ચિંતા હોય તો શાળા અથવા કોલેજના કર્મચારીઓએ શું કરવું જોઈએ

80. તમામ કર્મચારીઓ અને સ્વયંસેવકોએ નબળી અથવા અસુરક્ષિત પદ્ધતિઓ અને શાળા અથવા કોલેજની સુરક્ષા જોગવાઈમાં સંભવિત નિષ્ફળતાઓ વિશે ચિંતાઓ વ્યક્ત કરવા માટે સક્ષમ અનુભવવું જોઈએ અને જાણવું જોઈએ કે વરિષ્ઠ નેતૃત્વ ટીમ દ્વારા આવી ચિંતાઓને ગંભીરતાથી લેવામાં આવશે.

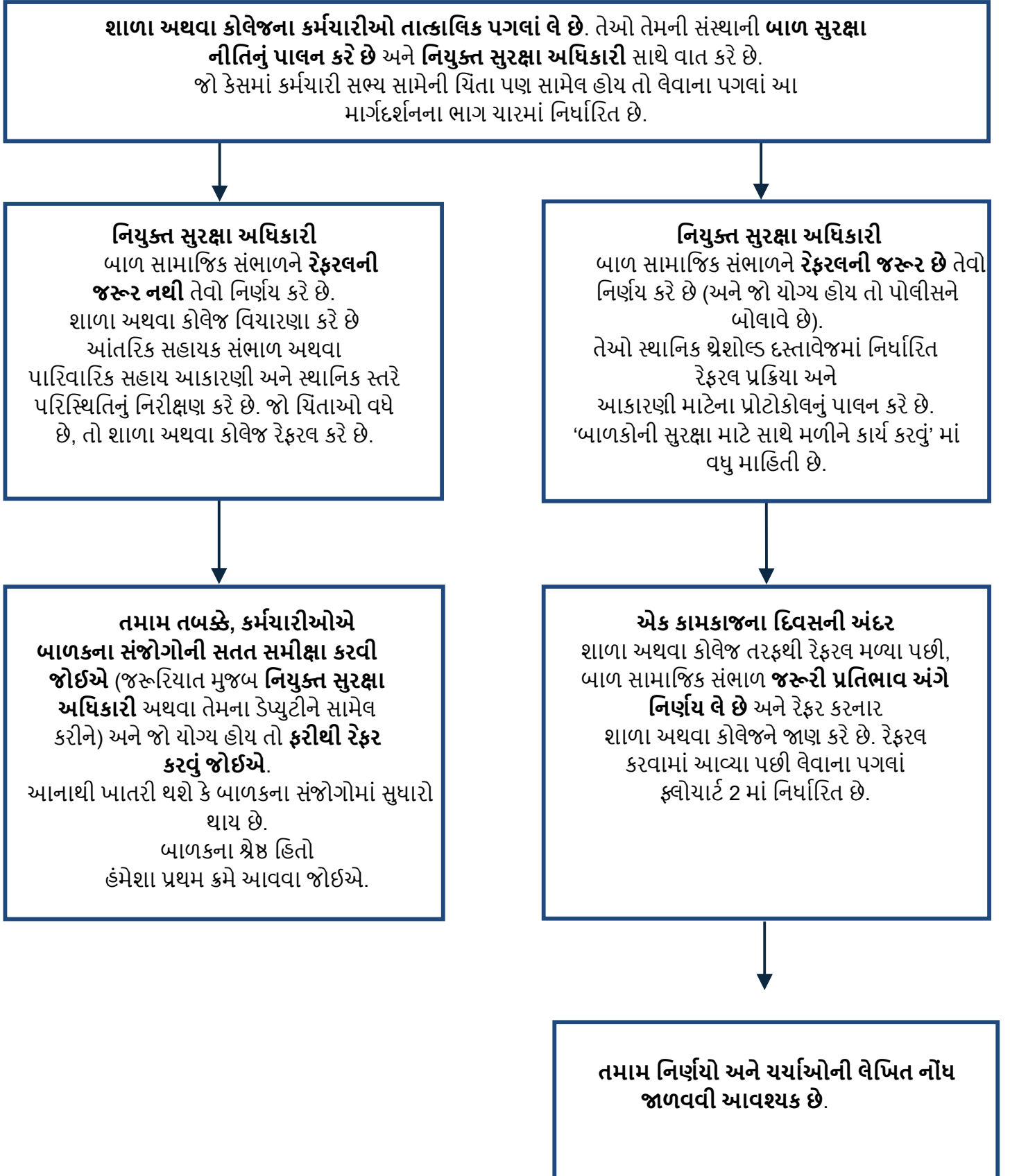
81. શાળા અથવા કોલેજની વરિષ્ઠ નેતૃત્વ ટીમ સમક્ષ આવી ચિંતાઓ રજૂ કરવા માટે યોગ્ય વિહસલબ્લોઇંગ પ્રક્રિયાઓ અમલમાં મૂકવી જોઈએ.

82. જ્યાં કોઈ સ્ટાફ સભ્ય પોતાના એમ્પ્લોયર સમક્ષ કોઈ મુદ્દો ઉઠાવવામાં અસમર્થતા અનુભવે છે, અથવા એવું લાગે છે કે તેમની સાચી ચિંતાઓનું નિરાકરણ કરવામાં આવી રહ્યું નથી, તો તેમના માટે વિહસલબ્લોઇંગના અન્ય માર્ગો ખુલ્લા છે:

- કર્મચારીઓ માટે વિહસલબ્લોઇંગ અંગેની સામાન્ય સલાહ વિહસલબ્લોઇંગ કર્મચારીઓ માટે પર મળી શકે છે, અને
- 18 એનએસપીસીસી વિહસલબ્લોઇંગ સલાહ લાઇન એવા કર્મચારીઓ માટે વૈકલ્પિક માર્ગ તરીકે ઉપલબ્ધ છે જેઓ બાળ સુરક્ષા નિષ્ફળતાઓ અંગે આંતરિક રીતે ચિંતાઓ રજૂ કરવામાં અસમર્થતા અનુભવે છે અથવા તેમની શાળા કે કોલેજ દ્વારા ચિંતાનું સંચાલન જે રીતે કરવામાં આવી રહ્યું છે તે અંગે ચિંતાઓ ધરાવે છે. કર્મચારીઓ 0800 028 0285 પર કોલ કરી શકે છે - અને આ લાઇન સોમવારથી શુક્રવાર સવારે 08:00 થી રાત્રે 20:00 વાગ્યા સુધી ઉપલબ્ધ છે, અને સપ્તાહના અંતે સવારે 09:00 થી સાંજે 18:00 વાગ્યા સુધી. ઇમેઇલ સરનામું help@nspcc.org.uk છે¹⁹

¹⁹ વૈકલ્પિક રીતે, કર્મચારીઓ નીચેના સરનામે લખી શકે છે: નેશનલ સોસાયટી ફોર ધ પ્રિવેન્શન ઓફ ક્રુઅલ્ટી ટુ ચિલ્ડ્રન (એનએસપીસીસી), વેસ્ટન હાઉસ, 42 કર્ટન રોડ, લંડન EC2A 3NH.

ફ્લોચાર્ટ 1: જ્યારે કોઈ બાળક વિશે ચિંતાઓ હોય ત્યારે શાળા અથવા કોલેજ દ્વારા લેવામાં આવતી કાર્યવાહી

ફ્લોચાર્ટ 2: બાળ સામાજિક સંભાળને રેફરલ કરવામાં આવ્યા પછી લેવામાં આવતી કાર્યવાહી

